

**DET HÄR ÄR  
BOTKYRKA**

# Årsredovisning 2018

Utbildningsnämnden



## Innehållsförteckning

|          |                                                                             |           |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>Årsredovisningen i sammanfattning .....</b>                              | <b>3</b>  |
| <b>2</b> | <b>Mål och målsatta mått .....</b>                                          | <b>7</b>  |
| 2.1      | 1 Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället.....                   | 7         |
| 2.2      | 2 Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande .....                         | 10        |
| 2.3      | 3 Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna.....                  | 23        |
| 2.4      | 5 Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv... | 26        |
| 2.5      | 6 Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna .....                  | 28        |
| 2.6      | 7 Effektiv organisation.....                                                | 30        |
| <b>3</b> | <b>Betydelsefulla händelser .....</b>                                       | <b>36</b> |
| <b>4</b> | <b>Ekonomisk uppföljning och analys .....</b>                               | <b>38</b> |
| 4.1      | Driftredovisning .....                                                      | 38        |
| 4.2      | Investeringsredovisning .....                                               | 53        |
| <b>5</b> | <b>Mått och nyckeltal.....</b>                                              | <b>59</b> |
| <b>6</b> | <b>Personalredovisning.....</b>                                             | <b>61</b> |
| 6.1      | Personalsammansättning .....                                                | 61        |
| 6.2      | Tidsanvändning.....                                                         | 65        |
| 6.3      | Deltidsanställda som önskar arbeta heltid.....                              | 65        |
| 6.4      | Kompetensutveckling.....                                                    | 66        |
| 6.5      | Arbetsmiljö och hälsa.....                                                  | 67        |

## 1 Årsredovisningen i sammanfattning

| Verksamhet (i miljoner kronor) | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Budget 2018 | Utfall 2018 | Avvikelse 2018 |
|--------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|----------------|
| Intäkter (+)                   | 422,5       | 486,2       | 451,7       | 484,4       | 32,7           |
| Kostnader (-)                  | -2 726,0    | -2 914,3    | -2 965,9    | -2 998,2    | -32,4          |
| Netto (+/-)                    | -2 303,4    | -2 428,1    | -2 514,2    | -2 513,8    | 0,4            |
| Nettoinvesteringar (+/-)       | -13,8       | -18,8       | -11,2       | -21,6       | 10,4           |

### Verksamhetsuppföljning

Utbildningsnämnden verkar för att förskolorna och skolorna i Botkyrka kommun möjliggör barns och elevers livslånga lärande. Arbetet ger också goda resultat. SKL:s Öppna jämförelser för grundskolan 2018 visar att betygsresultaten i årskurs 9 sammantaget är bättre än vad som kan förväntas när man tar hänsyn till elevernas förutsättningar utifrån olika socioekonomiska bakgrundsfaktorer. I gymnasieskolan har andelen elever som tagit gymnasieexamen ökat markant över en 5-årsperiod. Även andra mätbara resultat såsom utfall i elevenkäter är på en aggregerad nivå goda för de flesta parametrar. Likaså bedöms kvaliteten i undervisningen sammantaget vara god i kommunens förskolor och skolor.

Det finns dock betydande skillnader mellan stadsdelar, mellan förskolor och skolor och även mellan avdelningar eller klasser inom enheter. Barn och elever kommer till kommunens verksamheter med vitt skilda förutsättningar och det kompensatoriska uppdraget innebär att erbjuda en undervisning som kompenserar för olikheterna och ger barn och elever likvärdiga förutsättningar. Det är till exempel avgörande att alla barn och elever i Botkyrka får tillgång till ett rikt språk, då det påverkar möjligheterna att tillgodogöra sig utbildning och vara aktiva samhällsmedborgare. Det är tydligt att förmågan att ge barn och elever likvärdiga förutsättningar varierar alltför mycket.

Förvaltningens ledningsgrupp har prioriterat två problem som antas orsaka den bristande likvärdigheten, nämligen brister i styrning och ledning samt brister i huvudmannens arbete att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i hela styrkedjan. Dessutom har förvaltningen uppmärksammat den ökade skolsegregationen och dess konsekvenser för att erbjuda en likvärdig utbildning. Utifrån detta har förvaltningen arbetat med att identifiera bristerna, förtydliga och göra gränsdragningar för ansvar i det systematiska kvalitetsarbetet genom hela styrkedjan samt omformulerat uppdrag och tagit fram nya roller. Förvaltningen kommer också att arbeta med att finna former för hur skolsegregationen ska kunna motverkas.

Samtliga verksamhetsområden har genomfört utvecklingsinsatser för att utveckla kvaliteten i undervisningen och öka likvärdigheten. Många av insatserna har haft som syfte att stärka den pedagogiska ledningen. Ett stöd i arbetet har varit samarbetet med Skolverket i "Samverkan för bästa skola" (SBS) som påbörjades

under 2017. Den sammanlagda effekten av insatserna förväntas öka kvaliteten i Botkyrkas förskole- och skolverksamhet och därmed ge barn och elever mer likvärdiga förutsättningar.

Botkyrka upplever, liksom andra kommuner i närområdet, en ökad konkurrens om välutbildad och kompetent pedagogisk personal, och den formella behörigheten sjunker i de flesta lärarkategorierna. I närtid kommer dessutom legitimationskrav för att få ansvara för undervisningen i särskolan och i fritidshemmet. Ett fortsatt fokus på kompetensförsörjning, nyrekrytering och åtgärder för att behålla och vidareutbilda befintliga medledare är nödvändigt.

En ytterligare dimension av att stärka likvärdigheten är att säkerställa att Botkyrkas medborgare får rätt förutsättningar för att göra relevanta framtidsval, varför den pågående utvecklingen av studie- och yrkesvägledning genom hela utbildningen måste fortsätta.

Utifrån medborgarnas möjligheter till ett livslångt lärande behöver Botkyrka konkurrenskraftiga och attraktiva skolor. Ett led i att säkerställa ekonomisk och pedagogisk hållbarhet är den översyn av skolstrukturen i kommunen som inlemts under 2018.

#### Ekonomisk uppföljning och analys

Förvaltningen lämnar ett överskott på 0,4 miljoner kronor vid årets slut. Resultatet är 2 miljoner kronor bättre än föregående prognos.

Avgörande för nämndens ekonomi är att enheter i egenregi har en ekonomi i balans. För egenregi redovisas ett samlat underskott på 1,1 miljoner kronor. Förskolan redovisar större överskott för året medan grundskolan redovisar större underskott. Gymnasiet redovisar ett mindre underskott. Årets resultat är 8 miljoner kronor bättre än vid senaste prognostillfället per oktober. Det är främst förskolan som uppvisar bättre resultat än förväntat i den senaste prognosen.

Förskolan i egenregi redovisar ett överskott på 9 miljoner kronor. Majoriteten av förskolorna i egenregi lämnar en budget i balans eller ett överskott. En av de viktigaste förklaringsposterna till överskottet hos enheterna är ett lyckat arbete att organiserat verksamheten för att bli mindre känslig för frånvaro. Även arbetet med att sänka sjukfrånvaron har resulterat i lägre kostnader. Årets positiva resultat har möjliggjort en gemensam digital satsning för en likvärdig förskola.

Grundskolans verksamhetsområde redovisar ett underskott på 9,5 miljoner kronor. Av kommunens 22 grundskolor är det tio enheter som avslutar 2018 med en ekonomi i balans eller ett överskott. Det är Språkcentrum och en grundskola som står för större delen av underskottet, totalt 8 miljoner kronor. Till följd av effektiviseringskrav 2018 har Språkcentrum genomgått en omorganisation där omställningsarbetet inte fått full effekt i år. Hög rörlighet i skolledning samt omfattande kritik från Skolinspektionen är de främsta orsakerna till underskott på en grundskola. Samtliga grundskolor har fortsatta utmaningar vad gäller personalkostnader, både i anpassning av befintlig personal till elevunderlaget samt vid nyrekryteringar.

Sammanlagt redovisar verksamhetsområde gymnasieskola ett mindre underskott på cirka 0,5 miljon kronor. Underskottet hänförs till verksamhetsledningen. Gymnasieskolorna är totalt sett i balans. Uppstarten av Skyttbrinks gymnasium har hanterats inom ordinarie ram.

Inom finansieringen redovisas ett överskott på 5 miljoner kronor för samtliga skolformer. Orsakerna till budgetavvikelsen är flera, där volymavvikelser är den största förklaringsposten med färre grundskoleelever och förskolebarn än beräknat i budget. Gymnasieeleverna har varit fler främst till följd av en ökad gymnasiefrekvens samt högre andel elever som inleder gymnasieutbildningen med språkinträdning, vilket förlänger studietiden. Antalet elever i så kallade externa placeringar med ett högre kostnadsläge ökar, vilket medför högre kostnader än budgeterat. På intäktssidan redovisas större underskott jämfört med budget avseende statsbidrag från Migrationsverket för asylsökande till följd av volymavvikelse och regeländringar.

För förvaltningens gemensamma funktioner redovisas ett samlat underskott på cirka 3 miljoner kronor. Under året har förvaltningen bedömt risk för underskott. Som åtgärder beslutades bland annat att inte tillsätta vissa tjänster samt att avvakta med start av planerade aktiviteter. Ett samlat överskott på drygt 3 miljoner kronor redovisas för hyror. Ett underskott i samma storleksordning redovisas till följd av med högre kostnader för el.

Skolinspektionens tillsyn av Botkyrkas grundskolor har påverkat arbetet under året. Förvaltningsledningen, verksamhetsområden och enskilda enheter har tagit fram åtgärdsplaner som man arbetat efter för att rätta till bristerna. Under hösten 2018 har Förvaltningsrätten bifallit tre av Skolinspektionens ansökningar om utdömning av viten på totalt 1,9 miljoner kronor. Vitesförelägganden, uppföljningsbeslut som kvarstår samt statliga åtgärder påverkar 2019.

Förvaltningen har tidigare konstaterat att kostnadsnivån för funktionskostnader IT inte varit säkerställd i ramen för 2018. Sammanlagt redovisas underskott på cirka 4 miljoner kronor som uppstått vid den interna faktureringen från IT-avdelningen.

När det gäller investeringar inom förvaltningen redovisas ett överskott på cirka 11 miljoner kronor, Detta beror i huvudsak på tidplaner som har förskjutits framåt.

#### *Förvaltningens arbete med ekonomistyrning ger möjligheter till verksamhetsutveckling*

Förvaltningen har under året fortsatt att arbeta mer systematiskt med ekonomin i förvaltningen. En ekonomisk medvetenhet och bra verktyg som beslutsunderlag för chefer är en förutsättning för utveckling inom verksamheten.

Att ”prata ekonomi” och arbeta mer systematiskt med prognoser har gett resultat i förvaltningens prognossäkerhet. Prognosavvikelsen i år är 0,2 procent. Vid årets prognoser har helårsresultatet varierat mellan – 6 miljoner kronor och 0,4 miljoner kronor i årets bokslut. Förra året varierade prognoserna mellan – 25 miljoner kronor och 3 miljoner kronor i bokslut 2017, vilket motsvarar en prognosavvikelse på 1 procent.

Förvaltningen kan konstatera att de nyligen implementerade IT-stöden för budget, prognos och analyser ger bättre förutsättningar för cheferna att arbeta metodiskt i sina ekonomiska analyser för verksamhetsutveckling. Att kunna läsa av ett periodiserat resultat och lita på utfallet är en styrka för bra beslut. Förvaltningen kan konstatera att implementeringen inte fungerat helt optimalt under året, men förutsättningarna för ett bättre beslutsstöd för cheferna finns.

## 2 Mål och målsatta mått

Målområde/Process:

### 2.1 1 Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället



#### Beskrivning av årets arbete

Under 2018 har säkerställts att samtliga enheter i kommunens skolformer har forum för samråd som syftar till att öka barn och elevers delaktighet i utbildningen. Inom verksamhetsområde förskola har arbetet inneburit att samtliga kommunala förskolor numera har samråd tillsammans med barnen. Vissa grundskolor har, utöver elevråd, även utvecklat forum för att öka elevers möjligheter till inflytande inom specifika sakfrågor, såsom exempelvis matråd och skolgårdsgrupp.

#### Positiva iakttagelser

Samtliga enheter inom alla skolformer har numera forum för samråd med barn och elever, som stärker deras formella inflytande.

#### Förbättringsområde

Då årets kvalitetsrapport visar att flertalet skolformer ser tydliga kopplingar mellan gott ledarskap och barn och elevers möjliga delaktighet behöver det goda ledarskapet både analyseras och utvecklas vidare.

Informella former för barns och elevers delaktighet som komplement till de formella samråden behöver vidareutvecklas.

#### Analys

Trots att samtliga enheter nu har forum för samråd och formellt inflytande visar årets elevenkät att antalet elever som anser att de kan påverka saker i skolan som är viktiga för dem endast ökar på åtta skolor. Det är således inte självklart att formella former för samråd på kommunens skolor leder till att eleverna känner sig mer delaktiga. Det behöver utredas vidare huruvida eleverna anser att det är oviktiga saker som avhandlas på formella forum för samråd samt hur delaktighet under mer informella former kan utvecklas vidare.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

1:1 Botkyrkaborna är delaktiga i den lokala demokratin

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 1:1a På varje enhet är barn och elever delaktiga och har inflytande i utbildningen i enlighet med Skollagen och läroplanerna (Skollagen (2010:800) 4 kap. 9 §, Avsnitt 2.3 i respektive läroplan).**



### Analys

Utifrån de två första målsatta måtten kopplade till detta nämndmål kan det anses vara till fullo uppnått. Samtliga förskolor och skolor i Botkyrka kommun har forum för formellt inflytande i form av samråd med barn och elever.

Inom verksamhetsområde förskola har det under senare delen av 2018 skett ett arbete med att utveckla former för samråd med barnen i samtliga kommunens förskolor. Arbetet har gett resultat, då 20 procent av förskolorna fortfarande saknade former för samråd i mitten av året. I förskolan sker det reella inflytandet i undervisningen genom att personalen lyssnar in vad barnen är intresserade av och tar avstamp i det när de planerar för fortsatt utbildning och undervisning. Projektet pedagogiska måltider har gett goda effekter på hur barns reella inflytande fått inverka på utbildningens organisering och innehållet i undervisningen framför allt för de yngsta barnen.

Flera grundskolor har utöver elevråd även forum för att öka elevers inflytande inom specifika sakfrågor, såsom exempelvis matråd och skolgårdsgrupp. Samtidigt konstateras att graden av elevers möjligheter till inflytande i utbildningen varierar, både mellan och inom, kommunens grundskolor. Det finns tydliga skillnader mellan skolor, men det syns inga skillnader mellan stadsdelarna. Flera skolor arbetar aktivt för att utveckla elevernas känsla av inflytande, bland annat genom att utveckla en kultur där eleverna känner att de har inflytande över den egna kunskapsutvecklingen. 82 procent av pojkarna i årskurs 3-9 och 81 procent av flickorna i samma årskurser uppger också att de vet hur det går för dem i skolarbetet. Av årets kvalitetsrapport framgår att flertalet skolformer ser tydliga kopplingar mellan gott ledarskap och barn och elevers möjliga delaktighet.

Eleverna i gymnasieskolan utövar inflytande i utbildningen dels genom den dialog som förs med undervisande lärare om innehåll och former för undervisningen i enskilda kurser och dels genom formella samverkansformer i elev-, program- och klassråd. Trots ett ambitiöst arbete på skolenheterna har elevernas upplevda inflytande minskat något jämfört med föregående år, och resultatet är därmed tillbaka på samma nivå som 2016. Minskningen gäller båda aspekterna av elevinflytande även om samtliga gymnasieskolor har väl etablerade strukturer för det formella inflytandet. Gymnasieskolan avser att fortsättningsvis i



större utsträckning fokusera och analysera utvecklingen över tid för samma elever genom att jämföra resultaten i enkäten årskurs 1 med de i årskurs 2. Utifrån resultaten i elevenkäten för årskurs 1 kan åtgärder vidtas för att eleverna ska bli mer tillfreds med sina möjligheter till inflytande under resten av sin gymnasietid. Variationerna mellan elevernas upplevelser på de olika skolorna är betydande och även utvecklingsinsatser behöver varieras utifrån de olika skolornas situation. Ett internt lärande för att förstå variationerna behöver komma till stånd. Resultatet för Botkyrkas gymnasieskolor är något högre än genomsnittligt för Stockholms län men skillnaderna är små och varierar en del mellan enskilda år varför resultatet för året inte kan användas för meningsfulla jämförelser med länet.

Sammantaget bedöms måluppfyllelsen för Utbildningsnämndens mål 1:1a vara godtagbar.

| Målsatta mått                                                                                                                                                                                                                                                                          | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Samtliga förskolor har forum för samråd med barnen (51 förskolor), antal                                                                                                                                                                                                               |             |             | 51       | 51          |
| Samtliga skolor har forum för formellt inflytande (t ex elevråd, 22 grundskolor och 4 gymnasieskolor), antal                                                                                                                                                                           |             |             | 26       | 26          |
| Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal |             |             | 27       | 8           |
| Graden av upplevt elevinflytande i undervisningen* ökar på samtliga gymnasieskolor (4 gymnasieskolor), antal**                                                                                                                                                                         |             | 2           | 4        | 0           |

Fullmäktiges utvecklingsmål:

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 1:2a Barn, elever och vårdnadshavare i Botkyrka upplever delaktighet i viktiga frågor där de själva påverkas i förskolan/skolan.**



### Analys

Delar av utbildningsnämndens mål 1:2a, som berör barn och elevers delaktighet i frågor där de själva påverkas, kan kopplas till analysen av föregående nämndmål (1:1a). En iakttagelse utifrån de målsatta måtten under nämndmål 1:2a satta i relation till målsatta mått under nämndmål 1:1a är att formella former för samråd

inte är synonymt med att alla elever känner att de kan påverka sådant som är viktigt för dem i skolan. Självklart är målet att samtliga elever i Botkyrkas grund- och grundsärskolor ska känna att de har möjlighet att påverka sådant som är viktigt för dem, men de målsatta måtten visar att det endast är åtta grundskolor som ökat andelen nöjda elever inom denna kategori. Elevenkäten i grundskolan visar att marginellt fler flickor än pojkar anser att de kan påverka sådant som är viktigt för dem i skolan. Det i sin tur leder till frågeställningar om huruvida eleverna anser att de saker som tas upp i de formella samråden är oviktiga eller om eleverna anser att samråden behandlar sådant som känns viktigt för dem men att de trots samråd inte känner delaktighet i frågan. Dessa frågor blir intressanta att utreda vidare.

Då gymnasieskolan endast representeras av fyra enheter kan en möjlig anledning till årets sjunkande siffror gällande delaktighet i elevenkäten kopplas till att en av gymnasieskolorna från detta år redovisas separat, vilket inte varit fallet tidigare år.

Vårdnadshavares upplevda möjligheter till inflytande och samråd mäts i enkät till vårdnadshavare i förskolan, grundskolan och grundsärskolan som genomförts vartannat år, senast våren 2017, vilket innebär att det inte finns något utfall för 2018.

Sammantaget konstateras att måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 1.2a är godtagbar.

| Målsatta mått                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Vi elever kan påverka sådant som är viktigt för oss i skolan." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal |             |             | 27       | 13          |
| Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Mina synpunkter tas till vara på ett bra sätt på min skola." ökar i samtliga gymnasieskolor (4 gymnasieskolor)*, antal                                                                    |             |             | 4        | 2           |
| Andel skolor som fyller sina platser i ungdomsfullmäktige ökar (22 grundskolor och 4 gymnasieskolor), procent                                                                                                                                                                                 | 75 %        |             | 77 %     |             |

Målområde/Process:

## 2.2 2 Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande



### Beskrivning av årets arbete

Under 2018 har arbetet med att utveckla kvaliteten inom samtliga Botkyrkas förskolor och skolor fortgått. En strävan efter ökad likvärdighet har stått i fokus

och som ett led i det arbetet har bland annat insatser inom ramen för Samverkan för bästa skola påbörjats på de förskolor och skolor som deltar i det samarbete som initierats tillsammans med Skolverket.

Arbetet med att säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet länkas samman genom hela styrkedjan har fortsatt, vilket återspeglas på flera sätt i årets arbete. Som exempel kan nämnas skolledarkonferensernas långsiktiga arbete med pedagogisk ledning och förskolans utbildningsinsats som skett i samverkan med Uppsala universitet.

### **Positiva iakttagelser**

Samtliga enheter i alla skolformer har en gemensam mall för det systematiska kvalitetsarbetet.

Utvecklingsområdena ”bristande styrning och ledning” samt ”brister i huvudmannens arbete att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i hela styrkedjan” har identifierats. Det är förvisso inte positivt att dessa brister finns, men att övergripande utvecklingsområden ramats in gör att förvaltningen har kunnat vidta en rad åtgärder vad gäller såväl struktur som processer inom dessa områden, både på enhets- och huvudmannanivå.

### **Utvecklingsområden**

Arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och säkerställa att arbetet hänger ihop genom hela styrkedjan har pågått under en följd av år. Efter Skolinspektionens tillsyn och kritik hösten 2016 har arbetet intensifierats under 2017 och 2018 och prioriteras fortsatt inom hela förvaltningen.

### **Analys**

Utbildningsnämnden ska verka för att förskolorna och skolorna i Botkyrka kommun bidrar till att möjliggöra barn och elevers livslånga lärande. Arbetet ger också goda resultat på många förskolor och skolor. SKL:s Öppna jämförelser för grundskolan 2018 visar att betygsresultaten i åk 9 sammantaget är bättre än vad som kan förväntas när man tar hänsyn till elevernas förutsättningar utifrån olika socioekonomiska bakgrundsfaktorer. I gymnasieskolan har andelen elever som tagit gymnasieexamen ökat markant över en 5-årsperiod.

Samtidigt signalerar både målsatta mått kopplade till denna medborgarprocess och slutsatser dragna i förvaltningens kvalitetsrapport att utbildningen inte är likvärdig i alla de kommunala skolorna och förskolorna i Botkyrka. Enheterna har ett kompensatoriskt uppdrag och det ska inte spela någon roll vilken förskola eller skola som medborgaren väljer. Alla kommunala skol- och förskoleenheter ska erbjuda en kvalitativ utbildning av hög nivå, och för att nå upp till den ambitionen krävs fortsatta utvecklingsinsatser. Ett flertal insatser har också påbörjats under året men för mer långsiktiga insatser, såsom t ex införandet av den nya resursfördelningsmodellen, förskolans utvecklingsinsats i samverkan med Uppsala universitet och grundskolans satsning runt pedagogisk ledning för rektorerna går det än så länge inte att se genomslag i de enskilda enheterna. Andra

insatser behöver justeras utifrån att de inte fungerat fullt ut i relation till de behov som funnits. En tillkommande insats bör vara att motverka skolsegregationen och verka för att alla skolor får en allsidig elevsammansättning.

Det pågående arbetet med att säkerställa att hela styrkedjan länkas samman i det systematiska kvalitetsarbetet kommer troligen innebära att insatser kan relateras till behov på ett ännu bättre sätt än vad som idag är möjligt. Som ett led i detta arbete behöver även underlag för analys ses över. Det finns en risk med att underlagen utgår från det kvantitativt mätbara och att kvalitativa underlag för att synliggöra utveckling uteblir i underlag och därmed också i analys.

I Botkyrka kommun ska samtliga förskolor och skolor bidra till att möjliggöra det livslånga lärandet. Att majoriteten av kommunens enheter erbjuder välfungerade utbildning som väl lever upp till denna medborgarprocess kan inte anses gott nog. För den enskilda individen är det viktigt att oavsett vilken förskola eller skola som väljs ska kvalitativ utbildning erbjudas. Skolorna och förskolorna har ett kompensatoriskt uppdrag och exempelvis visar forskning att det är en avgörande faktor för elevers skolframgång att de ges möjlighet att utveckla och använda hela sin språkliga repertoar i skolan. Här behöver likvärdiga förutsättningar finnas för samtliga barn och elever i kommunen, då det påverkar möjligheterna att tillgodogöra sig utbildning och vara aktiva samhällsmedborgare.

Med dessa slutsatser i åtanke konstateras att utbildningsförvaltningen inte till fullo kan anses leva upp till mål kopplade till denna medborgarprocess. Flera insatser, vilka syftar till att förbättra måloppfyllelsen, har under året påbörjats men det är ännu för tidigt för att påbörjade insatser ska ha hunnit ge tillräckligt tydligt avtryck inom varje enskild enhet. Utifrån det resonemanget bedöms måloppfyllelsen som godtagbar, samtidigt som det är viktigt att insatserna fortgår och utvecklas utifrån strävan att erbjuda likvärdig utbildning av hög kvalitet inom samtliga förskolor och skolor i Botkyrka.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 2:1a Utbildningen i Botkyrka har ett systematiskt kvalitetsarbete som länkar samman alla led i styrkedjan.**



### **Analys**

Samtliga enheter inom förvaltningen och respektive verksamhetsområde har planer för det systematiska kvalitetsarbetet. Inom samtliga verksamhetsområden har det på både verksamhets- och enhetsnivå bedrivits ett utvecklingsarbete för att

öka kompetensen gällande systematiskt kvalitetsarbete och att utveckla kvaliteten i verksamheten.

Det systematiska kvalitetsarbetet har dock konstaterade brister genom hela styrkedjan, från nämnd och förvaltning och hela vägen ut till lärare och barn/elever. Nedan har bristerna som framträtt kategoriserats utifrån rubrikerna *analysarbetet* och *strukturer och rutiner*, även om dessa båda i praktiken är tätt sammanvävda.

#### *Analysarbetet*

Den mest påtagliga bristen är förmågan till analys. Det är dock inte säkert att det är analysförmågan i sig som brister, det kan även handla om att utveckla rutiner för att få till stånd ett gott underlag för analys. Det ena förutsätter det andra. I verksamhetsområdenas nulägesbeskrivningar och av resultat- och indikatorpaletten framgår att det finns brister inom ett antal områden. På verksamhetsnivån samt på huvudmannanivån är det svårt att analysera orsaker till dessa brister när motsvarande analys saknas i enheternas kvalitetsrapporter. Det pågår ett arbete med att synkronisera processerna mellan nivåerna i det systematiska kvalitetsarbetet och med att utforma underlag där enheternas analyser får en mer framträdande och tydlig plats i deras kvalitetsrapporter för 2018/2019. På huvudmannanivå behöver arbetssättet utvecklas så att befintliga underlag relateras till varandra i högre grad än vad som görs i nuläget. I Botkyrka finns en rik flora av underlag men om de inte analyseras i relation till varandra riskerar väsentliga aspekter av kvalitetsutvecklingen att förbigås, vilket har betydelse för framtida kvalitetsarbete både på enhets- och huvudmannanivå.

#### *Strukturer och rutiner*

Arbetet pågår med att utveckla Stratsys som verktyg för planering och uppföljning så att det bli ett bättre stöd i kvalitetsarbetet. I sammanhanget bör dock påpekas att verktyget i sig inte leder till mer kvalitativa analyser, det handlar om vilka underlag som samlas in och hur dessa hanteras. Vidare måste diskussionen gällande vilka underlag som behövs för att definiera kvalitet fortgå och intensifieras. Det finns en risk att det som synliggörs i systemet definieras som kvalitet snarare än att systemet används för att synliggöra det som är betydelsefullt för kvalitetsutveckling.

Under 2018 har implementering av ett gemensamt resursplaneringsverktyg för grundskolan påbörjats. Avsikten är att alla rektorer ska ha ett bra och likvärdigt stöd för tjänsteplanering som tydliggör hur skolans resurser används och som underlättar kommunikation mellan rektor och förvaltning om resursanvändningen. Alla grundskolor kommer att göra sin tjänsteplanering i verktyget från och med höstterminen 2019.

Det är vidare viktigt att årshjulen på de olika nivåerna i styrkedjan anpassas till varandra för att nå en effektiv styrning och uppföljning av verksamheterna. Exempelvis skrivs idag vissa arbetsplaner på enhetsnivå innan verksamhetsområdesnivån skrivit sin plan. Det kan antas leda till oreda i systematiken kring framtagandet av målsättningar och fokus för läsåret för hela

verksamhetsområdet. En följd av detta skulle kunna bli att ett utvecklingsområde som konstaterats på huvudmannanivå inte får genomslag och att enheterna istället fokuserar på sina egna identifierade och redan framskrivna utvecklingsområden. Hur uppföljningar på olika nivåer i styrkedjan relateras till det övergripande årshjulet behöver ses över till kommande verksamhetsår. Det är då viktigt att hänsyn tas till hela styrkedjan vilket innebär att exempelvis arbetet med Mål och budget samt samarbetet i Samverkan för bästa skola i högre utsträckning behöver inkluderas i övergripande årshjul.

#### Verksamhetsområde förskola

Under året har den systematiska uppföljningen inom verksamhetsområdet förstärkts, bland annat genom enhetsvisa kvalitets- och resultatdialoger där undervisningens organisation och förutsättningar samt effekter på barns förändrande lärande har följts upp. Dialogerna har haft tydliga positiva effekter men ska vidareutvecklas. Verksamhetsområdet behöver tydliggöra hur förskolornas individuella resultat följs upp i styrkedjan och återkopplas från huvudmannanivån tillbaka till enheterna. Vidare behövs ett fortsatt arbete med att konkretisera vem det är man sätter mål för och hur man kontinuerligt följer upp och utvärderar målen.

#### Verksamhetsområde grundskola

Verksamhetsområdet har under hösten 2018 fortsatt att öka kompetensen gällande det systematiska kvalitetsarbetet. Kompetensutveckling gällande analys och användandet av systemstödet Stratsys för planering och uppföljning har genomförts, och samtliga skolor använder nu verktyget. Vidare pågår implementering av ett resursplaneringsverktyg som ska stödja skolledarna inom grundskolan i arbetet med tjänsteplanering, organisation och ekonomi och ge ett likvärdigt arbetssätt i alla grundskolor.

Skolverkets stöd i "Samverkan för bästa skola" förstärker utvecklingsarbetet på fyra skolenheter och verksamhetsområdet ingår i motsvarande arbete på huvudmannanivån. Arbetet bedöms långsiktigt komma att bidra till tydlighet och ökad kvalitet i styrkedjan.

#### Verksamhetsområde gymnasieskola

Samtliga gymnasieskolor har en dokumenterad plan för sitt systematiska kvalitetsarbete. Ett omfattande arbete bedrivs såväl på de enskilda gymnasieskolorna som på verksamhetsnivå för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Ytterligare ansträngningar krävs för att hela styrkedjan från nämnd och förvaltning till verksamhetsområdet, därifrån till skolorna och vidare till arbetslag och enskilda lärare, ska vara och uppfattas som sammanhängande och tydlig. Detsamma gäller för uppföljning, analyser och återkoppling i motsatt håll genom styrkedjan.

Formerna för dokumentation av kvalitetsarbetet behöver utvecklas vidare för att undvika att de reduceras till en "mekanisk" rapportering av kvantitativa mål istället för att spegla det dynamiska och mångfacetterade utvecklingsarbete som bedrivs utifrån verksamhetens skilda förutsättningar.

Sammantaget konstateras att pågående utvecklingsarbete behöver fortgå och att måluppfyllelsen för mål 2.1a ännu inte kan anses vara till fullo uppnått. Pågående insatser ger dock goda effekter varpå den samlade bedömningen är att resultatet av årets arbete kopplat till detta mål är godtagbart.

| Målsatta mått                                                                                                                             | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Antal enheter som har en dokumenterad plan för sitt systematiska kvalitetsarbete* (51 förskolor, 22 grundskolor, 4 gymnasieskolor), antal |             |             | 77       | 77          |

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 2:1b Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning (se Skollagen (2010:800) 1 kap. 4§) med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden.**



## Analys

Vid Skolinspektionens tillsyn 2016 bedömde myndigheten att det inom samtliga skolformer (förskola, förskoleklass/grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasiesärskola och gymnasieskola) i varierande grad fanns brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Detta ledde till att förvaltningen inledde ett intensivt arbete som har bestått i att identifiera bristerna, förtydliga och göra gränsdragningar för ansvar i det systematiska kvalitetsarbetet genom hela styrkedjan och utifrån detta omformulera uppdrag och ta fram nya roller. Ett stöd i arbetet har varit samarbetet med Skolverket i "Samverkan för bästa skola" (SBS) som påbörjades under 2017. Samverkan för bästa skola på huvudmannanivå baseras på grundantagandet om att bristande likvärdighet är ett problem för förskole- och skolverksamheten i Botkyrka.

Utifrån sin nulägesanalys har förvaltningens ledningsgrupp prioriterat två problemområden som antas orsaka den bristande likvärdigheten, nämligen brister i styrning och ledning samt brister i huvudmannens arbete att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i hela styrkedjan. En rad insatser inom ramen för problemområdena har planerats och påbörjats under 2018, såväl egeninitierade som sådana som planerats i samverkan med Skolverket. Effekterna av insatserna förväntas öka kvaliteten i Botkyrkas förskole- och skolverksamhet och därmed ge barn och elever mer likvärdiga förutsättningar.

### Verksamhetsområde förskola

Förskolan har under året genomfört en rad insatser som rör likvärdighet. Genom samarbetet i Samverkan för bästa skola har verksamhetsområdets ledning fått handledning i att kartlägga organisationens förmåga att systematiskt bygga en lärande organisation som skapar goda förutsättningar för en likvärdig förskola i Botkyrka.

Under våren 2018 gjordes inom verksamhetsområdet en inventering gällande konkretisering och innebörden i undervisningsbegreppet. Med den som underlag har man under året arbetat fram en samsyn om undervisningens innehåll och utförande i verksamhetsområde förskola. Gemensamma riktlinjer för förskolornas arbete med pedagogiska lärmiljöer och med flerspråkighet har implementerats och följts upp i de regelbundna kvalitetsdialogerna mellan verksamhetsområdets ledning och förskolorna.

Verksamhetsområdet har gjort gemensamma insatser för att stödja kompetensutveckling i syfte att förskolepersonalen ska kunna utföra uppdraget på ett professionellt sätt. Det gäller särskilt inom svagt utvecklade områden som naturvetenskap och teknik, matematik, språkstödjande arbete för barn med andra modersmål än svenska, jämställdhetsarbete och arbete med barn i behov av särskilt stöd. Utifrån behoven har utbildningar (7,5 hp-kurser) tagits fram på Uppsala universitet i samverkan med Skolverket.

För att stärka ledarskapet ingår förskolechefer i ett systematiskt kollegialt lärande kring ledarskap i form av nätverk, som ger cheferna möjlighet att delge varandra framgångsrika ledarhandlingar och att skaffa sig verktyg. Ett antal förskolechefer får individuell- och grupphandledning för att identifiera framgångsrika ledarhandlingar för en likvärdig förskola. Två kurser för förskolecheferna har anordnats i samarbete med Uppsala universitet - "Att leda systematiskt kvalitetsarbete" och "Dokumentera och följa upp kvalitet". Samtliga chefer deltog i den förstnämnda och 28 chefer i den senare.

Andra åtgärder för likvärdighet är specialpedagogisk handledning till personal, som blir en kvalitetssäkring av att barn får tillgång till en likvärdig utbildning och stöd samt att övergången till förskoleklass blir likvärdig för barn i behov av särskilda placeringar. En uppföljning av den digitala strategin har möjliggjort kvalitetssäkring av likvärdiga utbildningsmöjligheter gällande digitalt lärande och digitala verktyg.

Effekten av de åtgärder som genomförts är att strukturkvaliteten i utbildningens organisation på enheterna har stärkts och det ger mer likvärdiga förutsättningar för barnen. Det finns fortsatt ett behov av uppföljning och insatser men rörelsen mot en likvärdig utbildning har stärkts.

#### Verksamhetsområde grundskola

Betygen i åk 9 visar små förändringar jämfört med föregående år. Det genomsnittliga meritvärdet i de kommunala skolorna har sjunkit från 218 till 214 och andelen elever som fick betyg i alla ämnen har minskat från 68 till 67 procent. Andelen elever som blev behöriga till gymnasiet ökade från 81 till 82 procent. Andelen gymnasiebehöriga ligger nära andelen i riket (84 procent), medan det genomsnittliga meritvärdet och, i synnerhet, andelen elever som når målen och får betyg i alla ämnen, är lägre än i riket. Grundskolan har detta år ett något sjunkande meritvärde men en ökad andel behöriga till gymnasiet. Det kan bero på att fler elever än tidigare har anpassad studiegång och därmed läser färre ämnen för att prioritera behörighet till gymnasiet. Vi vet att gymnasieskolan är



viktig både kort- och långsiktigt för livskvalitet och hälsa. Prioritering av gymnasiebehörighet kan bidra till denna utveckling. Området behöver analyseras ytterligare.

Jämfört med föregående år är det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 nästan oförändrat i alla stadsdelar utom i Alby/Fittja, där det har sänkts från 192 föregående år till 176 i år. Utfallet beror på av en kraftig sänkning på en av skolorna i stadsdelen. Behörigheten till gymnasieskolan har ökat i Hallunda/Norsborg och minskat i Tumba, i övriga stadsdelar är utfallet relativt oförändrat. Det innebär att de målsatta måtten avseende ökning i samtliga stadsdelar inte har uppnåtts i något av fallen.

Flickorna har högre betyg än pojkarna för samtliga betygsnitt. Störst skillnad finns för genomsnittligt meritvärde, där det 2018 skiljde 18 meritpoäng mellan könen. Skillnaden mellan könen är dock mindre än i riket och har varit så de senaste tio åren, med ett par undantag.

Det är stor spridning i resultat mellan kommunens grundskolor, från skolor med resultat bland de högsta i riket till de som har bland de lägsta resultaten. Skillnaden i meritpoäng i åk 9 mellan den skola som har högst och den som har lägst har ökat markant från 87 till 112. Den enkla förklaringen till detta är att skolan som har högst genomsnittligt meritvärde detta år har förbättrat sina resultat och den skola som ligger lägst har försämrat sina resultat. Det är samma skolor som föregående år som står för ytterligheterna i spridningen. Generellt sett har spridningen mellan skolor ökat 2018 jämfört med föregående år. Det målsatta måttet är därför inte uppfyllt.

Den stora spridningen i resultat mellan skolor motsvarar i stort sett skillnaderna avseende socioekonomiska förutsättningar hos eleverna. När man med dessa förutsättningar som utgångspunkt beräknar ett modellvärde för hela kommunen, det vill säga de betyg eleverna kan förväntas nå utifrån förutsättningarna, visar det sig dock att Botkyrkas åk 9-elever 2018 sammantaget uppvisade goda resultat (Sveriges Kommuner och Landsting - Öppna jämförelser grundskola 2018). Andelen behöriga till gymnasiet låg 5 procentenheter över det modellberäknade värdet och det genomsnittliga meritvärdet var 4 poäng högre än det modellberäknade. För andelen med betyg i alla ämnen låg Botkyrka strax under det modellberäknade värdet.

I Skolverkets analysmodell SALSA räknar man på liknande sätt fram modellvärden för betygen i varje skola. När man studerar dessa blir det tydligt att skolorna lyckas olika bra i förhållande till förutsättningarna, och att det finns andra faktorer än de socioekonomiska som påverkar utfallet. Det kan vara individuella faktorer hos eleverna som skolorna inte kan påverka. Troligare är dock att det är skolornas förmåga att kompensera för elevers olika individuella förutsättningar som gör att de lyckas olika bra. Då är det istället faktorer som ledning och styrning, skolans organisation och elevhälsoarbete, lärarnas förmågor och undervisningens kvalitet, trygghet och socialt klimat som har betydelse.

#### Verksamhetsområde gymnasieskola

Gymnasieskolan har arbetat med tre viktiga resultatmått när det gäller kunskapsresultaten. Dels att fler elever ska ta examen, dels att fler ska bli behöriga till högskola och till sist att elevernas betygspoäng ska bli så höga som möjligt. Under några år har gymnasieskolan haft ett kraftfullt fokus på det förstnämnda målet, att en större andel av eleverna ska kunna ta examen. Bakom prioriteringen ligger en medvetenhet, baserad på ett kompakt forskningsstöd, om betydelsen av en fullföljd gymnasieskola för möjligheterna till etablering och framgång på arbetsmarknaden.

Andelen elever som tar examen har ökat markant över en femårsperiod. Särskilt markant har utvecklingen varit för yrkesprogrammen där ökningen uppgår till hela 26 procentenheter, från medelmåttiga 56 till dryga 82 procent, ett resultat väl i paritet med genomsnittet för riket. Utvecklingen när det gäller de högskoleförberedande programmen är tydlig men inte lika kraftfull, en ökning med 7 procentenheter under 5-årsperioden, från 72 till 79 procent, vilket innebär att skolorna fortfarande ligger under riksgenomsnittet men avståndet minskar.

När det gäller högskolebehörighet på högskoleförberedande program är andelen med examen identisk med andelen behöriga eftersom examen alltid medför grundläggande behörighet. Andelen behöriga av eleverna på yrkesprogrammen är avsevärt lägre. Yrkesexamen leder inte automatiskt till högskolebehörighet utan det krävs ett aktivt val av eleverna att välja till ett antal kurser för att bli behöriga. Andelen har skiftat betydligt under de senaste fem åren mellan som lägst 18,6 procent och som högst 37,5 procent med ett medelvärde på 26 procent. Stora skiftningar kan delvis förklaras av att antalet avgångselever från yrkesprogrammen är relativt få.

Betygspoängen har legat i stort sett still under 5-årsperioden med något högre poängsnitt för elever på högskoleförberedande program jämfört med de på yrkesprogram.

Sammanfattningsvis kan konstateras att kommunens grundskolors faktiska resultat stämmer överens med eller överträffar förväntade resultat på övergripande nivå och att andelen elever som tar examen från kommunens gymnasieskolor ökat markant de senaste åren. Det är två exempel, bland flera, som indikerar att en god undervisning bedrivs i Botkyrkas förskolor och skolor. Samtidigt finns dock skillnader mellan och inom enheter som påverkar likvärdigheten. Att förskola och skola fullt ut ska förmå kompensera för barn och elevers skilda förutsättningar kan förstås som en visionär målsättning samtidigt som likvärdighetsperspektivet är av högsta betydelse i en kommun där barn och elever bär med sig varierande förutsättningar in i utbildningen. Utifrån det resonemanget kan måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 2.1b inte ses som godtagbar, då likvärdigheten skulle kunna utvecklas ytterligare för att än bättre rusta kommunens barn och elever för framtiden.

| Målsatta mått                                                                                                                                                                            | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 (kommunala skolor, elever inkl okänd bakgrund) ska öka i alla stadsdelar                                                                           | 221         | 218         |          | 214         |
| Andelen Botkyrkabor med behörighet till gymnasieskolan efter avslutad grundskola ska öka i alla stadsdelar**                                                                             |             | 81          |          | 82          |
| Skillnaden i meritpoäng i åk 9 mellan den skola som har högst och den som har lägst minskar                                                                                              | 89          | 87          |          | 113         |
| Andel elever som tagit examen från yrkesprogram inom 4 år ökar i samtliga gymnasieskolor (4 skolor), antal skolor                                                                        | 69,4        |             | 2        | 1           |
| Andel elever som tagit examen från högskoleförberedande program inom 4 år ökar i samtliga gymnasieskolor (3 skolor), antal skolor                                                        | 71,5        |             | 3        | 1           |
| Andel ungdomar som är föremål för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och som har gått till studier på ett nationellt program på gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan ökar, procent | 5 %         |             | 6 %      | 12 %        |

#### Fullmäktiges utvecklingsmål:

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser.

#### Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 2:2a Alla barn och elever möter en god och varierad undervisning.**



#### Analys

Alla barn och elever i Botkyrka ska möta en god och varierad undervisning. Utifrån sammanfattande analys i utbildningsförvaltningens kvalitetsrapport 2017/2018 framkommer att likvärdigheten mellan kommunens förskolor och skolor brister. Resultatet indikerar att alla barn och elever inte möter samma goda undervisning i alla kommunens förskolor och skolor.

I samtliga verksamhetsområden pågår ett arbete med att definiera och utveckla undervisningens kvalitet. Inom verksamhetsområde grundskola har det bland annat inneburit kompetensutveckling för rektorer samt organisation för kollegialt lärande. Verksamhetsområde förskola har under hösten genomfört kvalitetsdialoger på samtliga enheter där undervisning och utbildning ägnats särskilt fokus och verksamhetsområde gymnasieskola har under året arbetat med att utveckla undervisningen både inom respektive enhet och i skolövergripande nätverk.

På några utvalda förskolor och skolor har kvalitetshöjande insatser påbörjats under året i samarbete med Skolverket inom Samverkan för bästa skola. Fokus för samarbetet är likvärdighet och syftar till att ge förutsättningar för att lyckas med

det kompensatoriska uppdraget. Det är ännu för tidigt att säga något om resultatet av dessa insatser.

I detta sammanhang bör arbetet med språk och språkutveckling kopplat till skolframgång lyftas särskilt. Forskning visar att det är en avgörande faktor för elevers skolframgång att de ges möjlighet att utveckla och använda hela sin språkliga repertoar i förskolan och skolan.

Under 2018 har en begränsad version av medarbetarundersökningen genomförts. Det saknas därför utfall för målsatta mått 2018 som kopplas till förvaltningsspecifika frågor som t.ex. rör undervisning och undervisningsutveckling.

Arbete med att säkerställa likvärdigheten och kompensera för barn och elevers olika förutsättningar att tillgodogöra sig undervisning fortgår. Det finns fortfarande skillnader både mellan och inom förskolor och skolor avseende detta men då flertalet insatser pågår är den sammantagna bedömningen att måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 2.2a är godtagbar och att en god, varierad undervisning bedrivs på flertalet av kommunens förskolor och skolor.

| Målsatta mått                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal |             |             | 27       | 14          |
| Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Det är variation på arbetssätten på mina lektioner." ökar i samtliga gymnasieskolor* (4 gymnasieskolor), antal                                                                                |             |             | 4        | 1           |
| Andelen medarbetare som instämmer (anger svarsalternativ 4 el 5) i påståendet i medarbetarenkäten "På vår enhet märks det att barn/elever tycker att undervisningen är meningsfull (spännande/utmanande/lustfylld)." ökar i samtliga skolformer, procent                                          | 76 %        | 72 %        | 78 %     |             |
| Andel pedagogisk personal som instämmer helt eller till stor del i påståendet "På vår enhet finns förutsättningar för gemensamt arbete med undervisningsutveckling (återkoppling, forum, tid)" ökar i samtliga skolformer, procent                                                                | 62 %        | 58 %        | 65 %     |             |

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 2:2b I Botkyrkas förskolor och skolor upplever alla barn och elever trygghet och studiero.**



### Analys

Utbildningsnämndens mål är att samtliga barn och elever i Botkyrkas förskolor och skolor ska uppleva trygghet och studiero. Andelen elever som i elevenkäten svarar positivt på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan/på min skola” har också ökat något i grundskolan, 93 procent i år jämfört med 92 procent föregående år. Totalt sett instämmer ungefär lika stor andel flickor som pojkar i påståendet, men det är en större andel pojkar som instämmer helt och hållet (53 procent av pojkarna att jämföra med 44 procent av flickorna).

Sett över tid kan elevernas upplevda trygghet ses som stabil. Att över nittio procent av eleverna känner sig trygga i skolan är naturligtvis bra, men resultatet innebär samtidigt att vi i år har 366 elever i grundskolans åk 3-9 som inte känner sig trygga. Måluppfyllelsen kan därför inte anses vara godtagbar då det är av yttersta vikt att samtliga elever i Botkyrkas skolor känner sig trygga i sin skolmiljö. De insatser som gjorts för att öka tryggheten hos eleverna behöver utvärderas och följas upp för att se att de ger avsedd effekt. En bredare bild av elevernas upplevda trygghet i skolan kan ges utifrån ungdomsenkäten vilken bland annat visar att 26 procent av unga i Fittja är oroliga för att utsättas för brott i skolan.

Förvaltningen kan också se att det i dagsläget saknas möjlighet att kartlägga och följa upp förskolebarns upplevda trygghet, varför även det är ett område för utveckling.

Andelen elever som svarar positivt på påståendet ”Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.” har ökat något i grundskolan, 69 procent i år jämfört med 68 procent föregående år och det kan konstateras att målområdet är stabilt över tid samt att det saknas utfall för grundsärskola. Trots att målet sett över hela kommunen kan ses som stabilt över tid behövs fortsatt vaksamhet på variation mellan skolenheterna i såväl grundskola som gymnasieskola. I det fortsatta arbetet är det också angeläget att kartlägga och följa upp särskoleelevernas upplevda studiero. I utbildningsnämndens kvalitetsrapport för 2017/2018 konstateras att gemensam begreppsdefinition stundtals saknas på förvaltningsnivå. Begreppet studiero är komplext och det är inte säkert att begreppet har samma innebörd för den som frågar som för den som svarar varför vi bör ställa oss frågan vems definition som gäller.

Index för gymnasieelevernas upplevelse av trygghet och studiero uppvisar små förändringar under den senaste femårsperioden och någon trend går inte att avläsa, vare sig positiv eller negativ. Årets resultat är identiskt med resultatet 2015, högre än 2016 och lägre än 2017. Andelen elever som upplever hög grad av

arbetsro på lektionerna ligger runt 50 procent, också här med små variationer mellan åren. Däremot är variationerna mellan skolorna detta år större än vanligt där en av skolorna "dippar" markant. Trots elevernas påtagliga missnöje med trygghet och studiero på lektionerna känner de sig i stor utsträckning trygga på skolan. Resultatet har varierat mellan 84 och 90 procent under de senaste 5 åren. Trots ett något lägre resultat än 2017 kan några trendmässiga förändringar inte avläsas.

Den ogiltiga frånvaron har minskat i tre av grundskolorna, och det är fyra skolor som inte har någon ogiltig frånvaro alls. Skolan med den högsta ogiltiga frånvaron hade 8 procent ogiltig frånvaro under läsåret 2017/18.

Ett område som behöver belysas vidare är barns och ungas psykiska ohälsa då den kan kopplas till den upplevda tryggheten i skolan och möjligheten till studiero. Detta lyfts särskilt fram i stadsdelsanalyserna för Tullinge och Tumba.

En betydande majoritet av eleverna i kommunens skolor upplever trygghet och studiero och den sammantagna bedömningen är att måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 2.2b är godtagbar även om arbetet med att säkerställa *alla* barn och elevers trygghet och studiero behöver fortgå och utvecklas vidare.

| Målsatta mått                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Jag känner mig trygg i skolan/på min skola." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor), grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen) samt gymnasieskolor (4 gymnasieskolor), antal |             |             | 31       | 12          |
| Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal                                   |             |             | 27       | 8           |
| Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Det är arbetsro på mina lektioner." ökar i samtliga gymnasieskolor* (4 gymnasieskolor), antal                                                                                                              |             |             | 4        | 1           |
| Den ogiltiga frånvaron minskar i samtliga grundskolor (22 grundskolor), antal*                                                                                                                                                                                                                                 |             |             | 22       | 3           |

Målområde/Process:

### **2.3 3 Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna**



#### **Beskrivning av årets arbete**

De viktigaste delarna i utbildningsnämndens arbete under året har bestått i utveckling av studie- och yrkesvägledning genom hela utbildningen, stöd till eleverna vid val av fortsatt utbildningsväg och möjligheter att utveckla entreprenörskap i form av deltagande i Ung Företagsamhet.

Att arbeta och studera är inte bara angeläget för Botkyrkas ungdomar som slutar gymnasiet. En viktig aspekt för att möjliggöra arbete och studier är även att det finns tillräckligt med platser på förskolor och i fritidshem för att Botkyrkaborna ska kunna kombinera familjeliv/barn och arbete på ett tillfredsställande sätt.

#### **Positiva iakttagelser**

En utveckling gällande studie- och yrkesvägledning som skett under året är att samtliga grundskolor nu har en plan för studie och yrkesvägledning samt att grundskolornas studie- och yrkesvägledare deltar i nätverk med motsvarande yrkeskategori på kommunens gymnasieskolor.

Under 2018 ökade antalet elever i gymnasieskolan som erbjuds att arbeta med Ung Företagsamhet.

#### **Utvecklingsområden**

Såväl grundskola som gymnasieskola konstaterar att den studie- och yrkesvägledning som på ett naturligt sätt blir integrerad i ordinarie undervisning är den mest välfungerande. Ett vidare utvecklingsarbete är att fortsätta och stärka denna aspekt av studie- och yrkesvägledning.

#### **Analys**

Såväl grundskola som gymnasieskola konstaterar att den studie- och yrkesvägledning som på ett naturligt sätt blir integrerad i ordinarie undervisning är den mest välfungerande. Att den sker integrerat och fortlöpande genom hela skoltiden är viktigt för alla barn och elever, och särskilt för en förmodat stor grupp Botkyrkaelever som har en smal och vag målbild av arbete och arbetsliv.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 3:1a Botkyrkas skolor har en studie- och yrkesvägledning som är integrerad i undervisningen så att eleverna får stöd och vägledning inför sina framtida utbildnings- och yrkesval.**



## Analys

Utbildningsnämndens mål 3:1a handlar om elevers rätt till stöd och vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesval och de målsatta måtten kan relateras till svar i elevenkäter besvarade av elever på högstadiet samt på gymnasieskola. Måtten visar att grundskolans elever är något mer nöjda med kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen jämfört med föregående år.

Av årets elevenkät framgår även att pojkarna är något mer nöjda med den vägledning de fått i skolan inför gymnasievalet jämfört med flickorna. Motsvarande trend kan skönjas i elevenkätens frågeställning gällande om man i klassen diskuterat om könstillhörighet eller bakgrund kan påverka hur man väljer yrke eller vad man väljer att studera. Av flickorna ansåg 45 procent att denna diskussion förts i klassrummet jämfört med 55 procent av pojkarna. Anledningen till skillnaden mellan könen i dessa frågeställningar behöver utredas vidare.

Även möjliga anledningar till att antalet elever i grundsärskolan som anser att man i klassen pratat om olika yrken och om skolor efter grundsärskolan minskat från 85 procent 2017 till 77 procent under 2018 behöver analyseras vidare.

En viktig utveckling gällande studie- och yrkesvägledning som skett under året är att samtliga grundskolor nu har en plan för studie- och yrkesvägledning samt att grundskolans studie- och yrkesvägledare deltar i nätverk med motsvarande yrkeskategori på kommunens gymnasieskolor.

Såväl grundskola som gymnasieskola konstaterar att den studie- och yrkesvägledning som på ett naturligt sätt blir integrerad i ordinarie undervisning är den mest välfungerande. Inom verksamhetsområde gymnasieskola konstateras att en av gymnasieskolorna har lyckats särskilt väl med att integrera studie- och yrkesvägledningen i den vanliga undervisningen och att vägledningen har blivit hela skolans ansvar. Eleverna på detta gymnasium är mycket nöjda trots att skolan saknar formell studie- och yrkesvägledare. En möjlig anledning till detta något paradoxala resultat är att avsaknaden av studie- och yrkesvägledare kan ha bidragit till att denna arbetsuppgift blivit angelägen för hela kollegiet på skolan och att studie- och yrkesvägledningen därmed blivit en integrerad del av ordinarie undervisning. En annan möjlig orsak är att detta gymnasium har fler yrkesprogram än övriga skolor och att kontakt med och information om arbetslivet ligger närmare till hands på yrkesprogram än på högskoleförberedande program.

Såväl grundskola som gymnasieskola konstaterar att den studie- och yrkesvägledning som på ett naturligt sätt blir integrerad i ordinarie undervisning är den mest välfungerande. Att den sker integrerat och fortlöpande genom hela skoltiden är viktigt för alla barn och elever, och särskilt för en förmodat stor grupp Botkyrkaelever som har en smal och vag målbild av arbete och arbetsliv.

Utifrån de målsatta mått som utbildningsnämndens mål 3:1a ska utvärderas mot ligger stort fokus på högstadie- och gymnasieelevers upplevelser. Det kan tyckas givet i ett mål som främst gäller det som väntar ungdomarna efter avslutad



skolgång. Utifrån att målet är sprunget ur processen ”Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna” kan möjligen snävheten problematiseras. Att arbeta och studera är inte bara angeläget för Botkyrkas ungdomar som slutar gymnasiet. En viktig faktor för att möjliggöra arbete och studier är även att det finns tillräckligt med platser på förskolor och i fritidshem för att Botkyrkaborna ska kunna kombinera familjeliv/barn och arbete på ett tillfredsställande sätt. Utifrån den aspekten bör möjligen innebörden i mål 3:1a vidgas till att omfatta även detta.

Sammantaget kan konstateras att måluppfyllelsen kopplad till mål 3:1a bedöms vara godtagbar.

| Målsatta mått                                                                                                                                    | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Den upplevda kvaliteten gällande studie- och yrkesvägledningen* ökar i grundskolans elevenkät*                                                   | 66          | 65          | 68       | 67          |
| Andelen positiva svar på påståendet ”I min klass har vi pratat om olika yrken och om skolor efter grundsärskolan” ökar i grundsärskolan, procent | 84 %        | 84 %        | 85 %     | 77 %        |
| Den upplevda kvaliteten gällande studie- och yrkesvägledningen* ökar i gymnasieskolans elevenkät ***                                             | 44          | 45          | 45       | 43          |

Fullmäktiges utvecklingsmål:

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 3:2a Utbildningen i Botkyrka främjar entreprenörskap och innovationstänkande samt har ett nära samarbete med näringslivet.**



### Analys

Utbildningsnämndens mål är att utbildning i Botkyrka ska främja entreprenörskap samt ha ett nära samarbete med näringslivet. Under 2018 ökade antalet elever i gymnasieskolan som erbjuds att arbeta med Ung Företagsamhet (UF) till 99 elever, jämfört med 74 föregående år. Anledningen till ökningen är att möjligheten erbjudits på fler program och inom ramen för det individuella valet. Utbildningsförvaltningen har under en rad år tillsammans med Näringslivscentrum på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen, arbetat för att förankra och sprida information om UF till alla skolledare på samtliga gymnasieskolor vilket gett gott resultat. Särskilt glädjande är att verksamheten fått en tydlig inriktning mot hållbarhet och miljömedvetenhet samt att inslagen av socialt entreprenörskap ökat.

Samarbetet med näringslivet har varit särskilt påtagligt för yrkesprogrammen och ett kvitto på det goda samarbetet är att flertalet avgångselever på flera av yrkesprogrammen erbjudits anställning redan innan examensdagen. Ett faktum som i sin tur kan vävas samman med måluppfyllelse av utbildningsförvaltningens mål 3:1a.

Botkyrka kommun har ansökt om ett statsbidrag för entreprenörskap i skolan och en grundskola deltar i satsningen.

Måluppfyllelsen kopplad till detta mål betraktas som god.

| Målsatta mått                                                                   | Utfall<br>2016 | Utfall<br>2017 | Mål<br>2018 | Utfall<br>2018 |
|---------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|-------------|----------------|
| Antal elever i gymnasieskolan som erbjuds att arbeta med Ung Företagsamhet ökar | 70             | 74             | 100         | 99             |

Målområde/Process:

## 2.4 5 Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv



### Beskrivning av årets arbete

Samtliga kommunala grundskolor och förskolor har under 2018 tagit del av Botkyrkas kulturella allemansrätt, men det är stora skillnader mellan enheter i antalet bokningar.

Fritidshemmen i Botkyrka erbjuder en meningsfull fritid och stimulerar eleverna att lära tillsammans, i enlighet med gällande läroplaner.

### Positiva iakttagelser

Under läsåret 2017/18 startades nätverk för utveckling av fritidshemmen. Dessa fortsatte under 2018 med fokus på samverkan och vikten av att fritidshemmet och skolan kompletterar varandra.

### Utvecklingsområden

Bland gymnasieskolorna är det endast en skola som har gjort bokningar. En förklaring till det kan vara att det under 2018 inte fanns så många aktiviteter att boka för målgruppen. Under 2019 kommer det dock att finnas många attraktiva program/föreläsningar även för gymnasiet.

### Analys

De skillnader som finns mellan enheter när det gäller graden av nyttjande av aktiviteter som erbjuds inom ramen för den kulturella allemansrätten bör analyseras för att förstå vad de beror på.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

5:1 Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv.

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 5:1a Utbildningen i Botkyrka främjar kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som berikar barn och elever.**



### Analys

Samtliga kommunala grundskolor och förskolor har under 2018 tagit del av Botkyrkas kulturella allemansrätt, men det är stora skillnader mellan enheter i antalet bokningar. Några skolor har bokat få aktiviteter, andra har bokat för ungefär hälften av eleverna och några har gjort väldigt många bokningar. En liknande trend kan skönjas hos kommunens förskolor, vissa har nyttjat den kulturella allemansrätten mer än andra. Samtidigt kan konstateras att samtliga kommunens 51 förskolor har nyttjat den kulturella allemansrätten och verksamhetsområde förskola uppger att enheternas efterfrågan är större än vad den kulturella allemansrätten kan erbjuda. Att vissa förskolor deltagit mer sporadiskt än andra kan då möjligen ha att göra med att man inte hunnit boka innan arrangemanget blivit fulltecknat och inte på ett bristande intresse från de förskolor som gjort få bokningar.

Bland gymnasieskolorna är det endast en skola som har gjort bokningar. En förklaring till det kan vara att det under 2018 inte fanns så många aktiviteter att boka för målgruppen. Under 2019 kommer det dock att finnas många attraktiva program/föreläsningar även för gymnasiet.

Måluppfyllelsen för mål 5:1a anses vara god.

| Målsatta mått                                                                                                                | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Antal enheter som utnyttjar erbjudanden från Kulturella allemansrätten ökar (51 förskolor, 22 grundskolor, 4 gymnasieskolor) | 56          | 56          | 61       | 75          |

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 5:1b Fritidshemmen i Botkyrka erbjuder en meningsfull fritid och stimulerar eleverna till att lära tillsammans.**



### Analys

Utbildningsnämndens mål är att fritidshemmen i Botkyrka ska erbjuda en

meningsfull fritid samt stimulera eleverna att lära tillsammans. Utifrån målsatt mått kopplat till detta förvaltningsmål syns en svagt negativ trend sett över tid. Graden av upplevd nöjdhet med fritidshemmet i Botkyrka (index 0-100) är i snitt 80, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år då snittet var 83. Under 2018 är det dock sex skolor som har förbättrat sitt sammantagna resultat från elevenkäten för fritidshemmet. Utifrån kön kan konstateras att flickor och pojkar är i stort sett lika nöjda med sin vistelse på fritidshemmet. 56% av flickorna tycker att de får vara med och bestämma aktiviteter på fritids medan motsvarande siffra för pojkar är 51%. 78% av flickorna menar att det är roligt på fritids vilket kan jämföras med att 73% av pojkarna anser detsamma.

Under läsåret 2017/18 startades nätverk för utveckling av fritidshemmen. Dessa fortsatte under 2018 med fokus på samverkan och vikten av att fritidshemmet och skolan kompletterar varandra. Arbetet med organiserade nätverk finns för såväl pedagoger som skolledare på enheter med ansvar för fritidshem.

Utifrån målsatt mått är inte målet nått, men enkätsvaren från eleverna tyder ändå på att de anser sig ha en meningsfull vistelse på fritidshemmet då en relativt hög andel av eleverna anser att de har roligt på fritids och att får vara med och bestämma aktiviteter. Måluppfyllelsen bedöms utifrån den kompletteringen vara godtagbar.

| Målsatta mått                                                                                                 | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Graden av upplevd nöjdhet med fritidshemmet* ökar i samtliga grundskolors elevenkät (20 grundskolor)**, antal |             |             | 20       | 6           |

Målområde/Process:

## 2.5 6 Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna



### Beskrivning av årets arbete

Under året har ett fokuserat arbete för att öka likvärdigheten bedrivits, vilket över tid antas leda till större attraktivitet för samtliga av kommunens förskolor och skolor.

### Positiva iakttagelser

I Botkyrka kommun finns det attraktiva förskolor och skolor i samtliga stadsdelar.

### Utvecklingsområden

Arbetet med att öka likvärdigheten inom och mellan stadsdelarna är ett fortsatt utvecklingsarbete och ska ske genom fortsatta insatser genom hela styrkedjan.

Ett ytterligare led i att öka likvärdigheten och skapa förutsättningar för långsiktig hållbarhet såväl ekonomiskt, organisatoriskt som pedagogiskt är det påbörjade arbetet med att se över skolstrukturen i kommunen.

## Analys

Även om det finns attraktiva förskolor och skolor i samtliga stadsdelar i Botkyrka, återfinns skillnader både inom och mellan stadsdelarna. Med avstamp i dessa skillnader måste ett fortsatt utvecklingsarbete med att öka likvärdigheten bedrivas för att säkra en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 6:1a Botkyrkas alla stadsdelar har attraktiva förskolor och skolor**



## Analys

Utbildningsnämndens mål 6:1a handlar om att alla Botkyrkas stadsdelar ska ha attraktiva skolor och förskolor. Det målsatta måttet utgår från att en indikator som säger något om denna måluppfyllelse är huruvida elever väljer den skola som ligger närmast hemmet. Indikator på vad som kännetecknar en attraktiv förskola saknas gentemot detta nämndmål och det blir således svårt att utvärdera denna skolform utifrån satta mått.

Såväl nulägesanalysen som gjorts i Samverkan för bästa skola som analysen från årets kvalitetsrapport visar att bristande likvärdighet är en problematik inom Botkyrkas förskolor och skolor. Med dessa båda analyser i ryggen kan konstateras att attraktiva förskolor och skolor finns i samtliga fyra stadsdelar. Det är samtidigt så att kvaliteten på förskolorna och skolorna inom respektive stadsdel varierar liksom attraktiviteten, om man mäter den med andel elever i stadsdelen som väljer skolan. Att arbeta för ökad likvärdighet, vilket antas leda till större attraktivitet för samtliga av kommunens förskolor och skolor, är ett stort utvecklingsområde.

Under året har ett arbete med att se över skolstrukturen i Botkyrka påbörjats. Det syftar till att skapa förutsättningar för långsiktig hållbarhet såväl ekonomiskt, organisatoriskt som pedagogiskt.

Det målsatta måttet är nytt för året, varför utfallet 2018 är att betrakta som ett utgångsvärde att följa under kommande år. Andelen elever som går i skola inom den egna stadsdelen är totalt i kommunen 78 procent. Andelen skiljer sig dock markant mellan stadsdelarna och är i Alby/Fittja 63 procent, i Hallunda/Norsborg 72 procent, i Tullinge 89 procent och i Tumba 84 procent. Det finns även skillnader inom stadsdelarna som är värda att notera, framför allt att av de 1146 grundskoleelever som bor i Storvreten är det endast 30 procent som har valt att gå i någon av skolorna i Storvreten.

I Botkyrka kommun finns det attraktiva förskolor och skolor i samtliga stadsdelar, men i och med att det finns skillnader mellan och inom stadsdelarna är den sammantagna bedömningen att målet är delvis uppnått.

| Målsatta mått                                                                          | Utfall<br>2016 | Utfall<br>2017 | Mål<br>2018 | Utfall<br>2018 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|-------------|----------------|
| Andel elever som går i grundskolan (inkl. andra huvudmän) i sin stadsdel ökar, procent |                |                |             | 78 %           |

Målområde/Process:

## 2.6 7 Effektiv organisation



### Beskrivning av årets arbete

Utbildningsnämndens bidrag till en effektiv organisation beskrivs under nämndens tre väsensskilda mål gällande hållbar kompetensförsörjning, god lokalhushållning och minskad klimatpåverkan.

### Positiva iakttagelser

Både den totala sjukfrånvaron och personalomsättningen har minskat under 2018.

Andelen vakant lokalyta har minskat under året.

Andel nötkött som serverats har minskat.

### Utvecklingsområden

Utbildningsförvaltningen ska säkra att kompetent och behörig personal finns ute i Botkyrkas förskolor och skolor samt ha en hållbar kompetensförsörjning. Viktiga delar är att fortsätta den påbörjade riktade insatsen för att på sikt minska korttidssjukfrånvaron och att öka andelen behöriga bland befintliga medledare genom stöd för kompetensutveckling. För att säkra kommande kompetensbehov krävs också bland annat samarbeten med närliggande kommuner och andra externa intressenter.

Utveckla metoder för att mäta och minska matsvinn, för att på så sätt bidra till en effektiv och hållbar organisation samt för att direkt minska klimatpåverkan.

Fortsätta att minska andelen vakant lokalyta.

### Analys

Behörighetsnivån för flertalet lärarkategorier sjunker beroende på stark konkurrens om personal med rätt utbildning och legitimation, då tillgången är begränsad. Särskilt allvarligt är detta för grundsärskolan och fritidshemmet, där ny lagstiftning med legitimationskrav för att få ansvara för undervisningen träder i kraft.

Att andelen ekologisk mat som köpts in har minskat har flera orsaker. En viktig

parameter kan vara att frågan inte har prioriterats tillräckligt av förskolechefer och rektorer som ansvarar för inköpen.

Sammantaget bedöms att utbildningsnämndens bidrag till processen är godtagbart.

Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 7:1a Botkyrkas förskolor och skolor är konkurrenskraftiga och har en hållbar personalförsörjning.**



### **Analys**

#### **HME**

Förvaltningens HME (hållbart medarbetarengagemang) för 2018 blev 79, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år (80). Minskningen sker inom förskola och grundskola medan övriga verksamheter har ett något ökat resultat. Inom områdena Motivation och Ledarskap var resultatet oförändrat medan resultatet för Styrning minskade något. Förändringarna mellan åren är för små för att det ska vara möjligt att peka på någon särskild orsak.

Svarsfrekvensen har ökat från 78 till 80 procent.

#### **Sjukfrånvaro**

Den totala sjukfrånvaron minskade något från 7,6 procent 2017 till 7,4 procent för 2018. Det är den långa sjukfrånvaron efter sjukdag 90 som står för hela minskningen. Korttidssjukfrånvaron är oförändrad jämfört med tidigare år. Under hösten 2018 och under tre år framåt görs en kommungemensam satsning för att minska korttidssjukfrånvaron. Arbetsmiljö och hälsa i fokus innebär extra stöd till personer och enheter med hög korttidssjukfrånvaro. Målet är att kommunens korttidssjukfrånvaro ska minska mer än den nationella.

#### **Personalomsättning**

Personalomsättningen var, eftersom statistik saknades, inte målsatt i Mål och Budget 2018. Statistik finns nu att tillgå. De senaste åren har den totala personalomsättningen minskat för förvaltningen både avseende andel som börjat och andel som slutat. I förvaltningens Strategi för kompetensförsörjning som beslutades under 2017 lyfts minskad personalomsättning, dvs förvaltningens förmåga att behålla och utveckla nuvarande medarbetare, som ett prioriterat område för att säkra en hållbar kompetensförsörjning. För analys av våra briststyrken se vidare i personalredovisningen.

## Behörighetsgrad lärarkategorier

Behörighetsnivån för våra legitimationsyrken har med något undantag minskat. Förvaltningens medledare ges genom behörighetsgivande utbildningar, till exempel VAL och erfarenhetsbaserade vidareutbildningar, möjlighet att komplettera eller erhålla aktuell behörighet eller legitimation. Denna satsning måste fortsätta och utökas med fler möjliga vägar. Förvaltningen har påbörjat detta genom samarbete med andra kommuner och intressenter, bland annat Teach for Sweden. Se vidare i förvaltningens kompetensförsörjningsplan 2020-2023.

Måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 7.1a bedöms vara godtagbar.

| Målsatta mått                                                                                   | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män                                |             |             |          | 92 %        |
| Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka               | 80          | 80          | 81       | 79          |
| Medarbetarindex ökar i utbildningsförvaltningens medarbetarenkät                                | 70          | 68          | 72       |             |
| Sjukfrånvaron (kort tid, dag 1-14) minskar, procent                                             | 3,7 %       | 3,6 %       | 3,2 %    | 4 %         |
| Sjukfrånvaron (lång tid, dag 15-) minskar, procent                                              | 4,4 %       | 4 %         | 4,1 %    | 4 %         |
| Antal förskolor som har minst tre aktiva VFU-studenter* knutna till sig ökar                    |             | 7           | 8        | 11          |
| Antal skolor som har minst fem aktiva VFU-studenter* knutna till sig ökar                       |             | 13          | 14       | 13          |
| Andel med förskollärarexamen i förskolan, procent                                               | 22 %        | 24 %        | 26 %     | 24 %        |
| Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan, procent                               | 75 %        | 76 %        | 80 %     | 73 %        |
| Andel lärare med specialpedagogisk utbildning i grundsärskolan, procent                         | 20 %        | 21 %        | 25 %     | 17 %        |
| Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning i fritidshem, procent                       | 33 %        | 30 %        | 32 %     | 27 %        |
| Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan, procent                            | 90 %        | 90 %        | 90 %     | 83 %        |
| Andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen i gymnasiesärskolan, procent                  | 11 %        | 8 %         | 10 %     | 13 %        |
| Personalomsättning (antal nyanställda/avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska | 19,15 %     |             | 17,14 %  | 7,5 %       |



Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 7:2a Botkyrka kommun har en god lokalhushållning.**



### Analys

Den vakanta lokalytan har minskat till 610 kvm, vilket är ett betydligt bättre utfall än det målsatta måttet 2 944 kvm och utfallet för 2017.

Förskolan har under året effektiviserat genom att förskolan Natt och dag gått in i en annan verksamhet. Inom grundskolan har ett arbete för lokaleffektivisering inletts. Verksamhetsområdet ser svårigheter i att friställa uthyrningsbara lokaler i kommunens skolor, men planerar i den fortsatta översynen att även utreda om det är möjligt att stänga någon skola för att möjliggöra lokaleffektivisering.

Gymnasieskolan har inga vakanta lokalytor. Ett begränsat utrymme för kapacitetsökning finns på St Botvids gymnasium. Utrymmet beräknas bli fyllt med tanke på de ökade elevvolymerna som förutspås i befolkningsprognoserna.

De lokalytor som idag är vakanta är delar av förskolan Trollet i Vårsta (610 kvm). Tidigare vakanta lokalytor på Storstretsskolan (1400 kvm) färdigställs nu för särskolan Tallen som flyttar in sommaren 2019.

I samarbetet mellan utbildningsförvaltningen och tekniska förvaltningen har en positiv anda skapats i arbetet med nybyggnation och renovering av de lokaler som hyrs av utbildningsförvaltningen.

Måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 7.2a bedöms vara god.

| Målsatta mått                              | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Mål 2018 | Utfall 2018 |
|--------------------------------------------|-------------|-------------|----------|-------------|
| Antal kvadratmeter vakant lokalyta minskar | 4 364       |             | 2 944    | 2 010       |

Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral

Nämndens mål:

**Utbildningsnämndens mål 7:3a Förskolornas och skolornas klimatpåverkan minskar**



## Analys

### Uppföljning av målsatta mått

#### *Andel ekologiska livsmedel:*

Andelen ekologiska livsmedel som förvaltningen köpt in har sedan årsskiftet ökat med 1,1 procentenheter till 38,9 procent (förskolan 42 procent, grundskolan 40 procent, gymnasieskolan 28 procent), vilket är lägre än det målsatta måttet 50 procent. Sedan årsskiftet har 26 av 49 förskolor ökat andelen ekologiska livsmedel och bland grundskolorna har 14 av 22 skolor ökat andelen. Samtliga gymnasieskolor har minskat andelen ekologiska livsmedel. Att andelen ekologiska livsmedel har minskat beror enligt gymnasieskolan på att leveranser av ekologiska livsmedel inte alltid har hållit rimlig kvalitet och hållbarheten ibland har varit otillfredsställande.

Målet, att öka andelen ekologiska livsmedel från 31,2 till 50 procent under perioden 2015 - 2018, har inte uppfyllts. Grundskolorna står för den största ökningen under perioden, då andelen ökat med drygt 11 procentenheter till 40 procent. Förskolorna har ökat med knappt 6 procentenheter till 42 procent medan gymnasieskolorna under perioden har minskat andelen med 3 procentenheter till 28 procent ekologiska livsmedel.

#### *Andel kött som serveras:*

I kommunens flerårsplan för 2015 - 2018 beslutades att köttinköpen skulle minska med 20 procent fram till 2018. Utfallet visar på en minskning av köttet med 5,5 procent, vilket motsvarar en minskning av koldioxidekvivalenten (koldioxidutsläppen) från kött med ca 16 procent. Nötköttet är det köttslag som står för nästan hela minskningen.

Mängden kött som serveras följer näringsrekommendationerna och ser idag ut att sammantaget ligga på en rimlig nivå. Det skiljer sig dock mellan verksamheterna, bland annat beroende på att mat skickas mellan vissa enheter.

Omställningen till en ökad andel vegetarisk kost kräver kunskap och tar tid att genomföra. Barn och elever behöver också hinna vänja sig vid den nya maten för att förhindra att matsvinnet ökar och portionsstorlekarna minskar.

Nyckeltalet "procentandel kött som köps in i relation till de totala livsmedelsinköpen" har visat sig inte fungera på ett rättvisande sätt, då det inte visar på de verkliga minskningar av köttinköpen som gjorts utan endast på relationen till totala inköp.

#### *Matsvinn:*

Samtliga enheter arbetar för att minska matsvinnet och mätveckor har genomförts varje vår och höst. Resultaten har inte varit möjliga att aggregera till en övergripande nivå då mätresultat saknas från alltför många enheter. Även sättet att mäta har varierat bland annat genom att mätningarna utförts olika veckor och att metoden visat sig inte alltid vara samstämmig

Att matsvinn mäts på olika sätt försvårar uppföljning på aggregerad nivå. En

nationell metod för uppföljning av matsvinnet är på gång vilket kommer medföra ett säkrare resultat och möjlighet till jämförelser.

På alla kocknätverk under åren har matsvinsfrågan lyfts upp och informationsmaterial som stöd för att nå ut till matgästerna har använts. Under 2018 har ett system för rapportering av matsvinnet introducerats som möjliggör för varje enhet att bättre kunna följa upp det egna matsvinnet och även gör det möjligt att följa upp svinnet på aggregerad nivå. Det nya uppföljningssystemet innebär att enheterna kan sätta egna mål för arbetet med matsvinn och följa utvecklingen över tid, ungefär som de gör med andelen ekologisk mat. Arbetsättet har visat sig leda till högre medvetenhet och bättre resultat.

Sammantaget bedöms måluppfyllelsen för utbildningsnämndens mål 7.3a vara godtagbar.

| <b>Målsatta mått</b>                                                                             | <b>Utfall<br/>2016</b> | <b>Utfall<br/>2017</b> | <b>Mål<br/>2018</b> | <b>Utfall<br/>2018</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------|---------------------|------------------------|
| Andel ekologiska livsmedel som köps in till förskolor och skolor (inköpsvärde, kr) ökar, procent | 37 %                   | 38 %                   | 50 %                | 39,7 %                 |
| Andel kött som serveras på förskolor och skolor minskar*, procent                                | 10,3 %                 | 10,2 %                 | 8,4 %               | 10,2 %                 |
| Matsvinnet på förskolor och skolor minskar, procent                                              |                        |                        | 50 %                |                        |

### 3 Betydelsefulla händelser

Utifrån de väsentliga områdena i Mål och budget vill förvaltningen lyfta fram ett antal satsningar och resultat som betydelsefulla händelser under året. Det är viktigt att finna den röda tråden i olika plandokument och det som förvaltningen sedan presterar under verksamhetsåret. Nedanstående händelser är ett uttryck för detta.

#### *Kompetenshöjning av personal inom förskolan*

Verksamhetsledning förskola har identifierat ett behov av att på bredden höja kompetensen inom verksamhetsområdet. Därför har under 2018 550 stycken barnskötare, förskollärare och förskolechefer deltagit i kurser om 7,5 hp som Skolverket står för och Uppsala universitet har utfört. Kurserna har varit inom områdena:

- Flerspråkighet - barnskötare och förskollärare
- Naturvetenskap och teknik b - barnskötare, förskollärare
- Utmanade och stödjande - förskollärare
- Dokumentera och följa upp - förskolechefer
- Leda systematiskt kvalitetsarbete - förskolechefer

#### *Införande av förändrad barnskötarroll*

Förvaltningen har identifierat stora skillnader i arbetsuppgifter och kompetens mellan barnskötare. Där finns också behov av tydligare arbetsfördelning bl a med anledning av skärpningar i ny läroplan från juli 2019 där kompetenskraven höjs för de som ingår i arbetslaget. Med anledning av detta har förvaltningen satt upp målsättningar som dels ska skapa karriärvägar för barnskötare dels förbättra kompetensförsörjningen i Botkyrkas förskoleverksamhet. Det har resulterat i att barnskötare ska uppdelas i tre kategorier:

- Assistent med särskilt fokus på arbetsuppgifter av praktisk och omsorgskaraktär.
- Barnskötare med utbildning motsvarande barn och fritidsprogrammet
- Pedagog som är en roll för barnskötare med minst ett års eftergymnasial vidareutbildning inom ett för förskolan relevant ämne. Pedagogen ska i sin roll bidra med sin särskilda ämneskunskap.

Beslut har fattats under 2018 och ska införas med klartidpunkt juli 2019.

#### *Förbättra läskunskapen för elever inom grundskolan "Läsa äger"*

Nästan varannan elev tappar färdigheter i läsning under sommarlovet. De som redan är vana läsare kommer sannolikt att läsa någonting även under lovet, men för de elever som inte är vana läsare stannar läsningen av. För att göra någonting åt det har man inom verksamhetsområde grundskola arbetat med Läsa äger under 2018. I samverkan med hem, fritidshem, läs- och skrivpedagogiskt centrum och biblioteken har satsningar gjorts för att på olika sätt stötta upp kring barns läsning även under sommarlovet. Projektet beforskas av Linneuniversitetet och de tittar

på 425 elever i Norra Botkyrka. Under sommaren 2018 ökade biblioteket i Fittja sin utlåning med 600 procent.

#### *Förbättrade resultat i gymnasieskolan*

Gymnasieskolan har arbetat med tre viktiga resultatmål när det gäller kunskapsresultaten. Dels att fler elever ska ta examen, dels att fler ska bli behöriga till högskola och till sist att elevernas betygspoäng ska bli så höga som möjligt. Under några år har gymnasieskolan haft ett kraftfullt fokus på det förstnämnda målet, att en större andel av eleverna ska kunna ta examen.

Andelen elever som tar examen har ökat markant sett över en femårsperiod. Särskilt markant har utvecklingen varit för yrkesprogrammen där ökningen uppgått till hela 26 procentenheter från 56 procent till dryga 82 procent vilket ligger i paritet med genomsnittet för riket. För de yrkesförberedande programmen har ökningen uppgått till 7 procentenheter från 72 procent till 79 procent. Motsvarande siffror för högskoleförberedande program är en ökning från 77 procent till 79 procent. De förbättrade resultaten är en trend sedan 2014.

#### *Införande av ny resursfördelningsmodell*

Nämnden beslutade 2017 om en ny resursfördelningsmodell för förskola och grundskola. Denna har implementerats från höstterminen 2018. Syftet har varit att mer effektivt styra nämndens resurser för att säkerställa en likvärdig skola vilket bör leda till en högre måluppfyllelse. I huvudsak handlar det om att stärka den socioekonomiska tilldelningen genom en större omfördelning mellan enheter. Statsbidrag för en likvärdig skola har använts i sin helhet i den socioekonomiska tilldelningen.

## 4 Ekonomisk uppföljning och analys

### 4.1 Driftredovisning

#### Uppföljning och analys

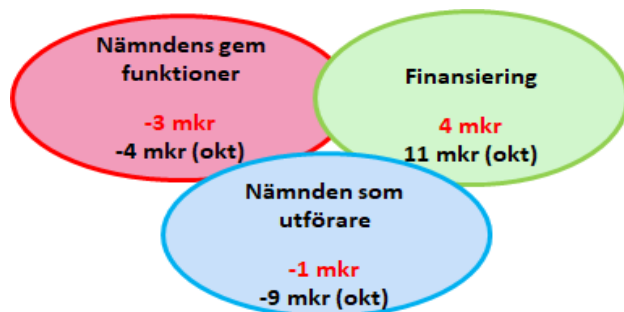
Nämnden redovisar totalt sett en ekonomi i balans. Budgetavvikelser återfinns inom samtliga ansvarsområden.

Avgörande för nämndens ekonomi är att enheter i egenregi har en ekonomi i balans. För egenregi redovisas ett samlat underskott på 1,1 miljoner kronor. Förskolan redovisar större överskott för året medan grundskolan redovisar större underskott. Gymnasiet redovisar ett mindre underskott. Årets resultat är 8 miljoner kronor bättre än vid senaste prognostillfället per oktober. Det är främst förskolan som uppvisar bättre resultat än förväntat i den senaste prognosen.

Inom finansieringen redovisas ett överskott på 5 miljoner kronor för samtliga skolformer. Orsakerna till budgetavvikelsen är flera, där volymavvikelser är den största förklaringsposten. På intäktssidan redovisas större underskott avseende statsbidrag från Migrationsverket för asylsökande till följd av volymavvikelse och regeländringar.

För förvaltningens gemensamma funktioner redovisas ett samlat underskott på cirka 3 miljoner kronor.

*Bild: Nämndens resultat 2018. Jämförelser med tidigare prognoser (belopp i miljoner kronor)*



För nämnden utkrävs ansvar enligt budgetansvaret. I styrdokumenterna redovisas och presenteras ekonomin därför i enlighet med organisationen/delegationsordningen.

I tabellen nedan redovisas ekonomin per verksamhetsområde i enlighet med indelning av fördelade medel från kommunfullmäktige. Till följd av olika sätt att presentera ekonomin uppstår skillnader. Största orsaken till skillnaden kan förklaras av att det inom ansvaret förvaltningen inryms delar som redovisningsmässigt bokförs på verksamheterna förskola, grundskola eller gymnasieskola.

Tabell: Nämndens resultat 2018 per verksamhetsområde (belopp tkr)

| Nämnd                 | Utfall 2016       | Utfall 2017       | Budget 2018       | Utfall 2018       | Avvikelse 2018 |
|-----------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|----------------|
| Nämnd                 | -545              | -299              | -600              | -674              | -74            |
| Gemensamma funktioner | -124 360          | -118 650          | -90 621           | -94 600           | -3 979         |
| Förskola              | -627 516          | -652 963          | -686 585          | -664 197          | 22 388         |
| Förskoleklass         | -43 624           | -41 808           | -52 682           | -46 961           | 5 721          |
| Fritidshem            | -62 399           | -61 774           | -66 398           | -64 246           | 2 152          |
| Grundskola            | -995 627          | -1 102 793        | -1 135 604        | -1 165 896        | -30 292        |
| Grundsärskola         | -69 947           | -58 612           | -77 111           | -63 384           | 13 727         |
| Gymnasieskola         | -344 176          | -352 807          | -361 543          | -375 425          | -13 882        |
| Gymnasiesärskola      | -35 225           | -38 432           | -43 013           | -38 393           | 4 620          |
| <b>Totalt</b>         | <b>-2 303 419</b> | <b>-2 431 236</b> | <b>-2 514 157</b> | <b>-2 513 777</b> | <b>380</b>     |

#### **4.1.1 Finansiering och volymer**

Utbildningsnämnden har ansvaret att alla barn och elever som bor i kommunen får en god omsorg och utbildning. Finansiering för nämndens ansvar erhålls från olika håll och den största delen avseende folkbokförda barn och elever erhålls från kommunfullmäktige. För inpendlande barn och elever som går i kommunens egenregi faktureras andra kommuner. Övriga större intäkter är statsbidrag från Migrationsverket, föräldraavgifter samt statsbidrag för maxtaxa. Notera att vissa statsbidrag hanteras direkt i egenregin. Allt samlas i en finansieringsdel. Från finansieringsdelen utgår ersättning till verksamhet som bedrivs i egenregin, hos externa utförare och andra kommuner enligt fastställd resursfördelning.

Totalt sett redovisas överskott på 5 miljoner kronor för samtliga skolformer. Orsakerna till budgetavvikelsen är flera, där volymavvikelser är den största förklaringsposten med färre grundskoleelever och förskolebarn än beräknat i budget och fler gymnasieelever främst till följd av fler elever och en ökad gymnasiefrekvens. Antalet elever i så kallade externa placeringar med ett högre kostnadsläge ökar, vilket medför högre kostnader än budgeterat. På intäktssidan redovisas större underskott jämfört med budget avseende statsbidrag från Migrationsverket för asylsökande samt ökade intäkter för inpendlande elever på grundskolan och gymnasiet.

##### Statsbidrag från Migrationsverket

De riktade statsbidragen avseende asylsökande som nämnden söker från Migrationsverket är en viktig finansieringspost. De asylsökande barnen och eleverna är inskrivna i förskola, grundskola och gymnasieskola med kostnader

enligt fastställd resursfördelning eller prislista. Denna grupp finansieras inte i tilldelad ram från kommunfullmäktige. Under året har förvaltningen fått besked om ansökningar som avser 2017, vilka är redovisade fullt ut 2018. Förvaltningen har också fått besked om flertalet ansökningar gällande vårterminen 2018. Till följd av Migrationsverkets regeländring om att det är hemkommunen och inte skolkommunen som ska söka bidraget så har Botkyrka fått mycket lägre bidrag än vad som tidigare prognostiserats både 2017 och 2018. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att förändra rutinerna för att säkerställa hemkommun för asylsökande i egenregi och påbörja fakturering av hemkommunerna. Sammanlagt redovisas cirka 13 miljoner kronor lägre statsbidragsintäkter än förväntat till följd av lägre volymer och regeländring.

Utbildningsnämnden har en mer ambitiös resursfördelning för förskola och grundskola avseende asylsökande jämfört med statsbidraget som rekvideras från Migrationsverket. Förvaltningen gör bedömningen att nämndens fastställda resursfördelning är nödvändig för att möjliggöra verksamhet och mottagande av god kvalitet och för att förskolor och skolor ska kunna tillgodose barnens och elevernas rätt till utbildning. Mellanskillnaden uppgår sammanlagt till drygt 15 miljoner kronor för volym 2018 och redovisas som ett underskott i finansieringen.

#### Analys volymer och avvikelser inom gymnasieskolan

Det samlade underskottet inom gymnasieskolan beräknas till 7 miljoner kronor och som främst kan förklaras av en ökad gymnasiefrekvens. Förvaltningen noterar också en ökad andel elever som inleder gymnasieutbildningen med språkinträdning, vilket förlänger studietiden.

Elever som väljer en annan kommunal huvudman är 20 färre elever jämfört med budget men bland annat till följd av elevers val av dyrare program, redovisas ett underskott. Kostnaden för strukturtillägget, det vill säga, det socioekonomiska bidraget som betalas till den kommun eleven går i, har ökat jämfört med budget. Ökat antal elever på riksrekryterande estetiska spetsutbildningen på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen (Avux) som förvaltningen köper kurser från, är också en bidragande faktor till underskottet. Sammanlagt redovisas ett underskott i storleksordningen 2,9 miljoner kronor för utpendlande elever till andra kommuner.

För utpendlande elever till friskolor beräknas ett fåtal fler jämfört med budget. Även snittpriset för elevernas programval har ökat jämfört med förväntan. Friskolor som inte ingår i samverkansavtalet faktureras separat. Ingen budget är avsatt för dessa under 2018 vilket är en del av underskottet i budgeten. Underskottet för utpendlande elever till friskolor uppgår till 2,6 miljoner kronor. Sammantaget redovisas ett underskott på 5,5 miljoner kronor för utpendlande elever som väljer andra huvudmän än Botkyrka kommun.

Totala antalet elever i egenregi är 70 fler än förväntat i budget, med underskott på cirka 7,8 miljoner kronor som följd. Inpendlande elever från andra kommuner är 36 fler än förväntat i budget. Tillsammans med högre snittpriser resulterar detta i överskott på 6,7 miljoner kronor.



För gymnasiesärskolan redovisas en positiv nettoavvikelse på 1,1 miljoner kronor som är en kombination av färre in- och utpendlare. För skolskjuts inom särskolan beräknas också ett överskott på cirka 1,5 miljoner kronor till följd av minskat antal utpendlande elever.

För statsbidrag från Migrationsverket beräknar förvaltningen i dagsläget en negativ intäktsavvikelse på cirka 3 miljoner kronor beroende på minskat antal asylsökande elever. Se ovan ”Statsbidrag från Migrationsverket”.

*Jämfört med oktoberprognosen:*

I samband med den senaste årsprognosen bedömdes underskott på 5,5 miljoner kronor. Vid jämförelse mellan bokslut och prognos uppstår ingen större avvikelse vad gäller folkbokförda in- och utpendlande elever. Avvikelsen på 1,5 miljoner kronor beror på lägre statsbidrag från Migrationsverket.

*Gymnasiefrekvensen ökar*

Andelen folkbokförda elever i åldersgruppen 16 till 18 år har ökat från 92,4 % (2017) till 94,1% (2018). Gymnasiefrekvensen har ökat med 1,7 procentenheter mellan åren.

År 2015 beslutade kommunen om införande av en ny generell resursfördelningsmodell i budgetprocessen. Utgångspunkt i modellen var befolkningsprognos i åldersspannet 16 till 18 år samt förvaltningens budget 2015. Förvaltningen bedömer att den generella resursfördelningsmodellen medför underskott för gymnasieskolan när andelen elever 16 till 18 år ökar utan ramtillskott. Förvaltningen beräknar att kostnaderna för den ökade gymnasiefrekvensen uppgår till cirka 6 miljoner kronor och är den främsta orsaken till gymnasieskolans underskott.

*Analys volymer och avvikelser inom grundskola*

Förvaltningen konstaterar ett samlat underskott i storleksordningen 9 miljoner kronor för förskoleklass, grundskola, fritidshem samt grundsärskola. Hänsyn är taget till volymer, förväntade statsbidrag från Migrationsverket, avgifter i fritidshem samt försäljningsintäkter från annan kommun. Underskottet kan främst förklaras av lägre statsbidrag från Migrationsverket samt fler elever i externa placeringar.

Elever i grundskolan blev cirka 300 färre än planerat, likaså elever i fritidshem som blev cirka 70 färre. Kommunens befolkningsprognos har legat till grund för planeringen av skolplatser. Förvaltningen konstaterar att antalet asylsökande minskat under 2018 jämfört med 2017. Antalet asylsökande har varit stabilt under 2018. Utvecklingen av elevernas val av huvudman påverkar budgetavvikelsen. Trots färre elever än planerat totalt så ökar elever i extern regi jämfört med budget vilket resulterar i ökade kostnader på grund av då tillkommande lokalbidrag samt administrativt tillägg. För grundskola, förskoleklass och fritidshem står volymerna inklusive externa placeringar för ett överskott på 1 miljon kronor.

I ovan överskott ingår resursfördelning avseende nyanlända, för vilket underskott

i storleksordningen 2 miljoner kronor redovisas. Orsaken är fler nyanlända än förväntat i budget. Förvaltningen förväntade att antalet nyanlända år 1 skulle minska, men dessa ökade redan i januari och har fortsatt öka under hela 2018.

I grundskolan ingår även finansiering för elever inskrivna i grundsärskolan. Dessa blev ungefär som planerat i budget men med en större andel i så kallade externa placeringar.

I ovan resultat ingår även externa placeringar inom grundskola och grundsärskola med underskott på 12 miljoner kronor. Externa placeringar görs för elever med särskilda behov när lämplig skolplacering i Botkyrkas egna verksamheter inte kan erbjudas. Extern placering avser både fristående eller kommunala skolor i annan kommun.

De riktade statsbidragen avseende asylsökande som nämnden söker från Migrationsverket är finansieringsposten för asylsökande elever som går i förskoleklass och grundskola med kostnader enligt fastställd resursfördelning. På grund av ändrade regler hos Migrationsverket så har kommunen fått mycket lägre bidrag än tidigare prognostiserats. Se ovan Statsbidrag från Migrationsverket. Förvaltningen har till följd av lägre volymer och regeländring en negativ avvikelse på intäktssidan med 9 miljoner kronor jämfört med förväntade statsbidrag i budget.

*Jämfört med oktoberprognosen:*

I samband med den senaste årsprognosen bedömdes underskott på 2,4 miljoner kronor. Vid jämförelse mellan bokslut och prognos uppstår ingen större avvikelse vad gäller folkbokförda in- och utpendlande elever. Den främsta förklaringen till prognosavvikelsen är lägre statsbidrag från Migrationsverket, cirka 5 miljoner kronor.

#### Analys volymer och avvikelser inom förskola

För skolformen förskola redovisas ett samlat överskott på 20 miljoner kronor som helt kan förklaras av lägre volymer inom förskolans verksamheter, avvikelsen uppgår till cirka 200 barn. Kommunens befolkningsprognos har legat till grund för planeringen av förskoleplatser. Utvecklingen av barnens val av huvudman påverkar budgetavvikelsen. Trots färre barn än planerat totalt så ökar barn i extern regi något jämfört med budget vilket resulterar i ökade kostnader på grund av då tillkommande lokalbidrag samt administrativt tillägg.

Förvaltningen konstaterar att antalet asylsökande i verksamheten minskat kraftigt under höstterminen jämfört med vårterminen. Minskningen beror på ändrade rutiner eftersom Migrationsverket endast betalar ut bidrag för asylsökande barn över 3 år samt för allmän förskola.

Förskole- och fritidshemsavgifter avviker totalt sett inte mot budget. Det finns dock differenser mellan verksamhetsområdena där förskola har en negativ avvikelse till följd av färre barn. För fritidshem redovisas överskott. Förvaltningen fortsätter arbetet med avgiftskontrollen av förskole- och

fritidshemsavgifter. Avgiftskontrollen innebär att inbetalda avgifter 2016 stäms av mot Skatteverkets inkomstsuppgifter vilket för vårdnadshavare kan innebära en högre eller lägre avgift som regleras retroaktivt. Avgiftskontrollen redovisar ett mindre underskott.

De riktade statsbidragen avseende asylsökande som nämnden söker från Migrationsverket är finansieringsposten för asylsökande barn som går i förskola med kostnader enligt fastställd resursfördelning. På grund av ändrade regler hos Migrationsverket så har Botkyrka fått lägre bidrag än tidigare prognostiserats. Se ovan Statsbidrag från Migrationsverket. För förskolans del innebär detta ett underskott på 0,5 miljoner kronor på intäktssidan jämfört med förväntat.

*Jämfört med oktoberprognosen:*

I samband med den senaste årsprognosen bedömdes överskott på 19 miljoner kronor. Vid jämförelse mellan bokslut och prognos uppstår ingen större avvikelse vad gäller folkbokförda in- och utpendlande elever. Den främsta förklaringen till prognosavvikelsen är lägre statsbidrag från Migrationsverket.

#### **4.1.2 Utförare i egenregi**

Avgörande för nämndens ekonomi är att enheter i egen regi har en ekonomi i balans. Förvaltningens redovisar ett samlat underskott på 1,1 miljoner kronor vilket är 8 miljoner kronor bättre än vid senaste prognostillfället per oktober. Det är främst förskolan som uppvisar bättre resultat än förväntat i den senaste prognosen. Förskolan redovisar större överskott för året medan grundskolan redovisar större underskott. Gymnasiet redovisar ett mindre underskott.

##### Förskolan i egenregi

Sammantaget redovisas ett överskott inom verksamheten förskola på 9 miljoner kronor. Majoriteten av förskolorna i egenregi lämnar en budget i balans eller ett överskott (cirka 84 % av förskolorna, 41 förskolor, redovisar överskott). Sammanlagt redovisar enheterna ett överskott på 12 miljoner kronor vid årets slut.

För att möjliggöra en gemensam digital satsning för en likvärdig förskola beslutades att enheterna skulle lämna överskott i storleksordningen 5 miljoner kronor. Utfallet blev cirka 3,5 miljoner kronor. Kostnaden för satsningen redovisas hos verksamhetschefen. För de enheter som har uppfyllt kraven för mindre barngrupper under våren ingår statsbidrag på i storleksordningen 2 miljoner kronor. Verksamhetsledningen lämnar ett underskott på 2,6 miljoner kronor, som ett resultat av den digitala satsningen för en likvärdig förskola samt vakanta tjänster.

Tabell: Resultat kommunala förskolor i egen regi.

| Förskola                              | Utfall 2018        | Prognos per okt   | Utfall 2017        |
|---------------------------------------|--------------------|-------------------|--------------------|
| Nollresultat eller överskott          | 14 244 tkr (41 st) | 9 563 tkr (42 st) | 8 664 tkr (30 st)  |
| Mindre underskott (mindre än 0,3 mkr) | -746 tkr (4 st)    | -300 tkr (3 st)   | -1 785 tkr (14 st) |
| Större underskott (större än 0,3 mkr) | -1 930 tkr (4 st)  | -2 184 tkr (4 st) | -3 024 tkr (7 st)  |
| S:a förskolor                         | 11 568 tkr         | 7 079 tkr         | 3 855 tkr          |
| Verksamhetschef                       | -2 588 tkr         | -5 074 tkr        | 4 558 tkr          |
| <b>S:a förskolor egen regi</b>        | <b>8 980 tkr</b>   | <b>2 005 tkr</b>  | <b>8 413 tkr</b>   |

#### *Kommentarer till budgetavvikelse*

Förskoleenheterna lämnar ett överskott på cirka 12 miljoner kronor. De viktigaste förklaringsposterna till överskottet hos enheterna är:

- En lyckad omställning av organisation vid vikande volymer.
- Arbetet med att sänka sjukfrånvaron har resulterat i lägre kostnader. Sjuklönerna ligger sammanlagt 0,7 miljoner kronor lägre jämfört med förra året.
- Lönekostnaden för timanställda har sänkts med 0,7 miljoner kronor genom att organisera effektivare och då slippa dubbla lönekostnader
- Svårigheter att rekrytera förskolelärare förklarar överskott i verksamheten.
- Förskolorna har varit försiktiga i sina inköp av material och kompetensinsatser under året.

De viktigaste förklaringsposterna till underskottet på cirka 3 miljoner kronor hos verksamhetschefen är:

- Investering i digitalisering för en likvärdig förskola bekostades av verksamhetschefen. Matchas av överskott hos enheterna.
- Lägre personalkostnad beroende på icke återinsatta tjänster vid vakanser.

#### *Kommentarer till prognosavvikelse*

I samband med den senaste årsprognosen bedömdes överskott på 2 miljoner kronor. Förbättringen på 7 miljoner kronor mellan bokslut och prognos ligger främst som ett förbättrat resultat på enheterna samt lägre kostnader än planerat för den digitala satsningen till följd av sena leveranser.

Enheterna har över lag varit försiktiga i sin prognos. Enheternas prognos i oktober bedömdes till ett överskott på 7 miljoner kronor men utfallet blev ett överskott på 12 miljoner kronor. Det är främst övriga kostnader som bedömdes högre i prognosen.

#### *Åtgärder för att få en ekonomi balans*

För enheter med ekonomiska utmaningar har fortsatt samarbete med funktioner

från förvaltningen som exempelvis ekonomistöd, HR och specialpedagog samt andra förskolor skett. Detta i syfte att belysa ekonomin ur olika synvinklar och för att öppna upp för dialog mellan enheters sätt att hantera ekonomiska utmaningar samt att hantera sjukfrånvaron. Inom verksamheten har man satsat på erfarenhetsutbyte mellan enheter för att lära av varandra. Genom åtgärdsplaner och kontinuerlig dialog säkerställs aktiviteter för en ekonomi i balans.

En avgörande faktor för förskolornas ekonomi är antalet inskrivna barn och hur väl man lyckas anpassa sin organisation. I områden med vikande barnantal kan konstateras en lyckad omställning av organisation. Samtliga områden visar ett överskott. Tre enheter har under året haft åtgärdsplaner, två av dessa har lyckats få en budget i balans. Anledningen till att en förskola inte lyckats är hög sjukfrånvaro med dubbla lönekostnader och förstärkningar för barn med behov av särskilt stöd.

För att klara en ekonomi i balans har enheter organiserat verksamheten för att bli mindre känslig för frånvaro. På samtliga enheter pågår arbete med att minska sjukskrivningar och därmed behovet av vikarier vilket annars ger dubbla lönekostnader. I de senaste mätningarna har sjukfrånvaron minskat, både den kort- och långsiktiga, vilket är positivt. Vikarietillsättning sker uteslutande för att inte äventyra barnsäkerheten.

#### *Konsekvensbeskrivning av åtgärder*

Anpassning av personaltätheten innebär minskad personalstyrka. Enheter har därför organiserat sig för att personal ska kunna stötta varandra bättre vid ordinarie personals frånvaro.

#### *Strukturella utmaningar*

För mindre förskolor finns det strukturella utmaningar i att anpassa schemaläggning med öppethållandetider samt långa vistelsetider för barnen. För nyöppnade och evakuerade enheter kan svårigheter att matcha kostnads- och intäktssida uppstå när personal anställs innan samtliga barn är inskrivna. Även vissa uppstartkostnader finns.

#### *Inskrivna barn i kommunala förskolor*

Antalet placerade årsbarn blev 25 färre än budgeterat. Det har även funnits en överoptimism i budgeterat antal årsbarn, men även en fördröjning av inflyttning i nybyggda bostäder som påverkat detta. I arbetet med en förbättrad prognossäkerhet är realistiska bedömningar av volymerna en viktig komponent. Det är främst i Alby och Tullinge som enheterna fått en minskning av antalet årsbarn jämfört mot budget. I Tumba ökade enheterna antalet årsbarn.

Tabell: Volym inskrivna barn i kommunala förskolor, per område

|                   | Budget helår | Inskrivna vt | Inskrivna ht | Helår        | Diff       |
|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Alby Fittja       | 1 105        | 1 149        | 1 033        | 1 091        | -14        |
| Hallunda Norsborg | 1 117        | 1 155        | 1 092        | 1 124        | 7          |
| Tullinge          | 1 333        | 1 372        | 1 223        | 1 297        | -36        |
| Tumba             | 1 460        | 1 521        | 1 435        | 1 478        | 18         |
| <b>S:a barn</b>   | <b>5 015</b> | <b>5 197</b> | <b>4 771</b> | <b>4 990</b> | <b>-25</b> |

### Grundskolan i egen regi

Av kommunens 22 grundskolor är det tio enheter som avslutar 2018 med en ekonomi i balans eller ett överskott. Nio enheter samt Språkcentrum redovisar ett större underskott och tre enheter redovisar ett mindre underskott, totalt 13 miljoner kronor. Verksamhetschef/ledning redovisar ett överskott. Sammantaget uppgår verksamhetsområdets underskott till 9,5 miljoner kronor.

Tabell: Resultat kommunala grundskolor i egen regi.

| Grundskola                            | Utfall 2018        | Prognos per okt     | Utfall 2017        |
|---------------------------------------|--------------------|---------------------|--------------------|
| Nollresultat eller överskott          | 3 000 tkr (10 st)  | 2 150 tkr (10 st)   | 7 750 tkr (12 st)  |
| Mindre underskott (mindre än 0,3 mkr) | -314 tkr (3 st)    | -160 tkr (1 st)     | -112 tkr (1 st)    |
| Större underskott (större än 0,3 mkr) | -11 671 tkr (9 st) | -13 300 tkr (11 st) | -16 222 tkr (7 st) |
| S:a grundskolor                       | -8 959 tkr         | -11 310 tkr         | -8 584 tkr         |
| Språkcentrum                          | -4 390 tkr         | -5 450 tkr          | -609 tkr           |
| Verksamhetschef                       | 3 804 tkr          | 4 900 tkr           | 184 tkr            |
| <b>S:a grundskola egen regi</b>       | <b>-9 545 tkr</b>  | <b>-11 860 tkr</b>  | <b>-9 009 tkr</b>  |

### *Kommentarer till budgetavvikelse*

- Personalkostnader, både vad gäller befintlig personal och nyrekryteringar
- Omorganisation Språkcentrum med omställningskostnader som följd
- Hög personalomsättning i några grundskolors ledningsorganisationer

Den huvudsakliga anledningen till budgetavvikelsen på 9,5 miljoner kronor avser personalkostnader. I detta ligger höga lönekostnader vid nyanställning men också de anställningar som är gjorda för elever med ökat behov av stöd. Enheterna har stora utmaningar när det gäller elever med ökat behov av stöd för sin skolgång. Några skolor redovisar underskott till följd av att personalkostnader inte kunnat anpassas efter vikande volymer. Här pågår en dialog mellan rektor, verksamhetsledning och ekonomistöd.

Enheterna har utöver personalkostnaderna haft ökade kostnader för tillfälligt

inhyrd personal där det varit svårigheter att rekrytera vissa personalgrupper.

Av det totala underskottet är det Språkcentrum och en grundskola som står för större delen av underskottet, totalt 8 miljoner kronor. Till följd av effektiviseringskrav 2018 har Språkcentrum genomgått en omorganisation. Omställningsarbetet har inte fått full effekt i år. Ett arbete mellan rektor, verksamhetsledning och ekonomistöd pågår för att minska underskottet till 2019. Den andra enheten som står för en stor del av underskottet har under året haft en hög rörlighet i skolledningen samt omfattande kritik från Skolinspektionen. Skolan har sedan början av hösten haft en ordinarie rektor som tillsammans med verksamhetsledningen och ekonomistöd arbetar med att förbättra resultatet till nästa år.

Övriga enheter som redovisar ett underskott har under året arbetat med åtgärdsplaner för att få en budget i balans men tyvärr har inte åtgärderna gett full effekt ännu. Detta innebär att underskott kommer att kvarstå för några enheter inför 2019. Det som karaktäriserar dessa enheter är att de har haft tillfälliga ledningsorganisationer och några har också haft omfattande kritik från Skolinspektionen. Fokus har varit på personal- och elevhälsa men också på att genomföra åtgärder utifrån Skolinspektionens rapport med omfattande kostnader som följd.

#### *Kommentarer till prognosavvikelse*

I samband med den senaste årsprognosen bedömdes underskott på 12 miljoner kronor. Förbättringen på 3 miljoner kronor mellan bokslut och prognos kan främst förklaras av ett sent beslut avseende statsbidrag från Tillväxtverket. Förvaltningen konstaterar att flera grundskolor redovisar bättre resultat än i prognos.

#### *Strukturella och organisatoriska utmaningar*

De skolor som ansvarar för kommunövergripande grupper samt grundsärskola/träningsskola uppger också ekonomiska utmaningar. Verksamheten förutsätter kvalificerad personal samt kontinuitet, vilket driver kostnaderna.

Påfallande många enheter tar upp svårigheterna med att budgetera/prognostisera för elevantalen. Att anpassa organisationen är därför en stor utmaning.

Språkcentrum har ett nytt uppdrag som innebär att eleverna snabbare ska skrivas in i grundskolan. Förändringen har inte fått full effekt under året och eleverna har därför inte skrivits in på mottagande grundskola i den utsträckning som önskats.

#### *Åtgärder för att få en budget i balans*

Det finns åtgärdsplaner på samtliga enheter med underskott och de avser i huvudsak minskning av personal. Detta för att möta ett lägre elevantal. Personalförändringen rör främst elevassistenter samt översyn av administrativa resurser för att värna lärartätheten. Andra åtgärder som vidtagits är minskad användning av vikarier, sammanslagning av klasser och grupper samt en översyn av övriga driftkostnader.

### *Konsekvenser av åtgärder*

Viktigt att en noga avvägning görs innan åtgärderna verkställs. Enheterna har ett antal statsbidrag som grundar sig på en ökning av lärartäthet, såsom lågstadiesatsning och fritidshemssatsning. Vid minskning av personal finns risk för återbetalningskrav om personaltätheten minskar. Det finns också en risk vid anpassning av organisationen för färre nyanlända att det är svårt att återanställa kvalificerad personal om antalet nyanlända ökar igen.

### *Inskrivna elever i kommunala skolor*

När det gäller elevantalen jämfört med budget redovisas en ökning i Hallunda/Norsborg, Alby/Fittja och Tullinge. Tumba har en liten sänkning jämfört med budget.

Ökningen i Hallunda/Norsborg och Alby/Fittja beror bland annat på avvecklingen av en friskola, men också en ökning av nyanlända elever. För Tullinges del är det nybyggnation som är orsak till avvikelsen. Sammantaget alla områden är det en avvikelse med 36 fler elever jämfört med planerat i budget.

*Tabell: Inskrivna elever kommunala grundskolor inkl kommungemensamma grupper.*

|                   | Budget<br>helår | Inskrivna<br>vt | Inskrivna<br>ht | Helår        | Diff      |
|-------------------|-----------------|-----------------|-----------------|--------------|-----------|
| Hallunda/Norsborg | 1 562           | 1 565           | 1 586           | 1 575        | 13        |
| Alby/Fittja       | 1 854           | 1 865           | 1 954           | 1 910        | 56        |
| Tullinge          | 2 830           | 2 766           | 2 899           | 2 832        | 2         |
| Tumba             | 3 359           | 3 329           | 3 320           | 3 324        | -35       |
| <b>S:a elever</b> | <b>9 605</b>    | <b>9 524</b>    | <b>9 758</b>    | <b>9 641</b> | <b>36</b> |

### *Gymnasieskolan i egenregi*

Sammanlagt redovisar verksamhetsområde gymnasieskola ett underskott på cirka 0,5 miljon kronor. Underskottet hänförs till verksamhetsledningen. Den slutgiltiga årsvolymen för samtliga Botkyrkas gymnasieskolor resulterade i 13 färre elever jämfört med förväntan i budget, exklusive St. Botvids gymnasiesärskola.

Underskottet i volym har hanterats inom verksamhetsområdet.

Uppstarten av Skyttbrinks gymnasium har bidragit till merkostnader som har hanterats inom ordinarie ram.



*Tabell: Resultat kommunala gymnasieskolor i egen regi, inklusive gymnasiesärskolan. Notera att eventuella volymavvikelser ingår i resultatet. År 2017 ingick Skyttbrink i Tumba gymnasium men fr.o.m. 2018 är de en egen enhet.*

| Gymnasieskola                         | Utfall 2018      | Prognos per okt | Utfall 2017     |
|---------------------------------------|------------------|-----------------|-----------------|
| Nollresultat eller överskott          | 1 365 tkr (2 st) | 880 tkr (4 st)  | 158 tkr (1 st)  |
| Mindre underskott (mindre än 0,3 mkr) | -357 tkr (2 st)  | 0 tkr (0 st)    | -510 tkr (2 st) |
| Större underskott (större än 0,3 mkr) | -930 tkr (1 st)  | -880 tkr (1 st) | -601 tkr (1 st) |
| S:a gymnasieskolor                    | 78 tkr           | 0 tkr           | -953 tkr        |
| Verksamhetschef                       | -580 tkr         | 350 tkr         | 0 tkr           |
| <b>S:a gymnasieskola egen regi</b>    | <b>-502 tkr</b>  | <b>350 tkr</b>  | <b>-953 tkr</b> |

#### *Kommentarer till budgetavvikelse*

Skyttbrinks gymnasium och St. Botvids gymnasium står för volymunderskottet, totalt 26 färre elever jämfört med årsbudget medan Tumba gymnasium redovisar ett volymöverskott på 13 elever. Som nämnts ovan har volymavvikelser hanterats inom verksamhetsområdet totalt vilket förklarar en del av över- och underskott i tabellen ovan.

St. Botvids gymnasiesärskola har 7 färre elever jämfört med budget men ingår inte i samma hantering av över- och underskott som de övriga gymnasieskolorna. Enheten redovisar ett mindre underskott på 0,1 miljoner kronor som förklaras av att verksamheten ställer krav på anpassade resurser i undervisningen.

Tullinge gymnasium redovisar ett mindre underskott på 0,2 miljoner kronor. Det avser ökade kostnader för livsmedel samt reparationer och underhåll av byggnaden.

Verksamhetsledningen avslutar 2018 med ett underskott på 0,6 miljoner kronor. Anledning till underskott är att enheterna fått bidrag för inköp av datorer till nya elever i årskurs 1 till ett högre belopp än vad som budgeterats.

#### *Kommentarer till prognosavvikelse*

I oktober prognostiserade gymnasieskolan ett överskott på drygt 0,4 miljoner kronor. Året avslutades med ett underskott på cirka 0,5 miljoner kronor vilket är en försämring med cirka 0,9 miljoner kronor vilket i huvudsak är att hänföra till inköp av datorer.

### *Inskrivna elever i kommunala skolor*

*Tabell: Inskrivna elever i kommunala gymnasieskolor efter den slutliga volymavstämningen.*

|                      | Budget helår | Inskrivna vt | Inskrivna ht | Helår        | Diff       |
|----------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Tullinge gy          | 696          | 687          | 705          | 696          | 0          |
| Tumba gy             | 1 232        | 1 205        | 1 286        | 1 246        | 14         |
| St Botvid gy         | 533          | 507          | 523          | 515          | -18        |
| Skyttbrink gy        | 174          | 149          | 183          | 166          | -8         |
| <b>S:a gy-elever</b> | <b>2 635</b> | <b>2 548</b> | <b>2 697</b> | <b>2 623</b> | <b>-13</b> |
| S:a gysär-elever     | 86           | 86           | 71           | 79           | -8         |
| <b>S:a gy-elever</b> | <b>2 721</b> | <b>2 634</b> | <b>2 768</b> | <b>2 701</b> | <b>-20</b> |

#### **4.1.3 Gemensamma funktioner på förvaltningen**

För förvaltningens gemensamma funktioner redovisas ett samlat underskott på cirka 3 miljoner kronor. De gemensamma funktionerna omfattar förvaltningsledning, ekonomistöd, kvalitetsstöd, specialiststöd och lokalförsörjningsenhet

Inom förvaltningen redovisas både överskott och underskott:

- Under året har förvaltningen bedömt risk för underskott. Som åtgärder beslutades bland annat att inte tillsätta vissa tjänster samt att avvakta med start av planerade aktiviteter.
- Ett samlat överskott på drygt 3 miljoner kronor redovisas för hyror. Större delen av hyreskostnadsavvikelsen förklaras av att förskolorna Opalen, Vallmon och Gullvivan är försenade i byggprocessen.
- Avseende driftsmedia (el, värme och vatten) redovisas ett större underskott på 3 miljoner kronor med högre kostnader för el och sophämtningen än förväntat främst till följd av prisökningar.
- Förvaltningen har tidigare konstaterat att kostnadsnivån för funktionskostnader IT inte varit säkerställd i ramen för 2018. En ny prislista för funktionskostnaderna har införts och förvaltningen kan konstatera att underskott på cirka 4 miljoner kronor uppstår vid den interna faktureringen från IT-avdelningen.

#### *Kommentar till prognosavvikelse*

I samband med den senaste prognosen per oktober bedömdes ett underskott i storleksordningen 3 miljoner kronor.

#### **4.1.4 Uppföljning och analys av HR**

Personalkostnader är förvaltningens största kostnadspost. Sammanlagt uppgår personalkostnaderna till 1 607 miljoner kronor och utgör cirka 64 % av omslutningen. Rörelser i löneläget, konkurrens från andra arbetsgivare med mera påverkar möjligheter till nyrekrytering och personalomsättningen vilket i sin tur resulterar i påverkan på förvaltningens ekonomi och uppdrag. Nedan sammanfattas ett axplock av utveckling inom delar av HR-området. Mer detaljerad analys och statistik redovisas i avsnitt 6 Personalredovisning.

##### *Kompetensförsörjning*

Kompetensförsörjning har även under 2018 utgjort en stor utmaning. Inom förvaltningen finns ett antal yrken som är svåra att bemanna med legitimerade och behöriga medarbetare. Bristen på främst lärare och förskollärare innebär att det råder en stor konkurrenssituation där Botkyrka och grannkommunerna konkurrerar om samma kompetens. En stor rörlighet kan konstateras inom dessa personalgrupper med en hög personalomsättning och risk för löneglidning.

Jämlig kompetensförsörjning har varit en aktuell fråga under 2018. Förvaltningen fick under året i uppdrag att ta fram ett förslag på åtgärder och satsningar för att i högre grad uppnå en jämlig kompetensförsörjning i områden med de största kompensatoriska utmaningarna. Förslaget med kostnader som uppgår till 7,3 mkr för 2019 beslutades i kommunens mål och budget 2019 med flerårsplan 2020-2022.

##### *Personalomsättningen*

Personalomsättningen är fortsatt hög för flera av våra yrkesgrupper med legitimationskrav även om de för flera yrkeskategorier minskat. Högst personalomsättning råder bland grundskolans biträdande rektorer där knappt varannan rektor slutat under 2018. För utförlig statistik och jämförelse se vidare under avsnitt 6.1 Personalredovisning.

##### *Skilnad genomsnittslön för nyanställda jämfört med de som slutat*

Bristen på legitimerade lärare, förskollärare, rektorer m fl har lett till en betydande konkurrenssituation med andra huvudmän. Lönen är ett av konkurrensvillkoren för att locka nya medarbetare likväl som att behålla nuvarande medarbetare. För Botkyrka innebär det att rektorer och förskolechefer vid rekrytering ofta tvingas erbjuda högre löner jämfört med de som slutar. Vid en jämförelse av medellönerna för grundskollärare som slutat respektive börjat i Botkyrka under 2018 märks att snittlönerna för de som börjat var 5,5% högre än för de som lämnat Botkyrka under samma period. För förskollärare och lärare på gymnasiet kunde detta samband inte konstateras i samma utsträckning. Där skiljde sig lönerna med ca 1,5 procent.

##### *Lönejämförelse med andra kommuner*

Lönejämförelser har tidigare år visat att Botkyrka legat under genomsnittet för många av våra bristyrken i förhållande till andra kommuner i Stockholms län.

Lönesatsningar och ett ändrat marknadslöneläge vid nyrekrytering visar nu att Boktyrka i större utsträckning har konkurrenskraftiga löner jämfört med tidigare år. Botkyrka ligger väl till i jämförelse med andra Stockholmskommuners löner för förskollärare, grundskollärare, lärare gymnasium allmänna ämnen, lärare praktiska/estetiska ämnen, specialpedagoger och skolsköterskor. Lågt ligger fortfarande Botkyrkas barnskötare trots en extra lönesatsning.

#### **4.1.5 Analys av ekonomi – resultaträkningsanalys**

*Tabell: Redovisning av kostnader och intäkter åren 2016, 2017 och 2018*

|                               | Utfall 2016 | Utfall 2017 | Utfall 2018 | Förändring |
|-------------------------------|-------------|-------------|-------------|------------|
| Taxor och avgifter            | 91,8        | 94,4        | 101,0       | 6,99%      |
| Bidrag                        | 156,6       | 203,9       | 214,5       | 5,20%      |
| Övriga intäkter               | 174,1       | 187,9       | 168,9       | -10,11%    |
| Summa Verksamhetens intäkter  | 422,5       | 486,2       | 484,4       | -0,37%     |
| Personal                      | -1437,0     | -1552,1     | -1606,9     | 3,53%      |
| Övriga verksamhetskostnader   | -1292,3     | -1362,1     | -1391,3     | 2,14%      |
| Summa Verksamhetens kostnader | -2729,3     | -2914,2     | -2998,2     | 2,88%      |
| Summa Netto                   | -2306,8     | -2428,1     | -2513,8     | 3,53%      |

Intäkterna är totalt sett oförändrade mellan 2017 och 2018. Det är förändrad finansieringsmodell av Språkcentrums verksamhet som är orsaken till att de totala intäkterna synes oförändrade mellan åren:

- Intäkter avseende taxor och avgifter har ökat med 7 % (7 mkr). Ökningen beror framförallt på ändrat maxtaxetak samt volymökning.
- Bidragen har ökat med 5 % (11 mkr) mellan åren och består av statsbidrag främst från Skolverket och Migrationsverket samt statsbidrag för moms. Avseende bidrag från Skolverket redovisas skillnader mellan åren med både ökning och minskningar med lägre bidrag avseende mindre barngrupper inom förskolan och cirka 6 mkr högre bidrag till introduktionsprogram inom gymnasieutbildningen. När det gäller bidrag från Migrationsverket noteras en halvering mellan åren, både till följd av volymändring och förändrat regelverk hos myndigheten. Förvaltningen erhåller högre momsstatsbidrag till följd av fler utpendlare.
- Övriga intäkter består främst av försäljning av verksamhet som totalt sett minskat med cirka 10 % (17 mkr). Den förändrade finansieringen av Språkcentrum med övergång från köp/sälj till anslagsfinansierad modell redovisas som minskade intäkter (27 mkr). Avseende försäljning till annan kommun redovisas högre intäkter (10 mkr) främst till följd av fler inpendlare samt högre bidragsbelopp och ändrade faktureringsrutiner inom gymnasieskolan.

Kostnaderna har totalt sett ökat med 3 % mellan 2017 och 2018:

- Personalkostnaderna har ökat med 3,5 % (55 mkr). Större delen av ökningen (44 mkr) återfinns inom grundskolan till följd av högre volymer samt högre ingångslöner vid nyrekryteringar förutom den ordinarie löneöversynen.
- Kostnaden för utpendlare har ökat med 5 % (30 mkr). Ökningen beror på en kombination av fler elever i extern regi, högre bidragsbelopp och dyrare programval. Till följd av ändrad finansieringsmodell av Språkcentrum för redovisas minskade kostnader för köp på cirka 27 mkr.
- Övriga förändringar mellan åren att notera är exempelvis kostnadsökning avseende hyra och driftsmedia med cirka 3 % (12 mkr) både till följd av volymförändringar och prisökningar. Tillfälligt inhyrd personal ökar med 9 % (2 mkr), varav hälften återfinns inom förskolan. För kurser och konferenser redovisas en i stort oförändrad nivå mellan åren. Avseende kostnaderna för representation redovisas en minskning mellan åren. En ökad digital satsning återfinns inom samtliga skolformer.

## **4.2 Investeringsredovisning**

### **Uppföljning och analys fleråriga investeringsprojekt**

#### **Investeringar, fleråriga och årliga projekt**

Nämnden har för 2018 en investeringsbudget på 22 miljoner kronor. I detta ingår ettåriga projekt från 2017 som förts över till året med anledning av försenade bygginvesteringar samt fleråriga investeringsprojekt. Nämndens investeringsbudget avser framförallt inventarierinköp på förskolor och skolor kopplade till lokalförsörjningsplanen. Budget innehåller även medel för arbetsmiljöåtgärder.

Utfallet gällande investeringar för 2018 blev ett överskott på 11 miljoner kronor vid årets slut. Överskottet har främst uppstått till följd av förskjutningar i flera tidplaner. Som exempel är att byggnation av förskolan Vega samt renovering av förskolan Humlan försenats. Försening av förskolorna Vallmon, Opalen, Gullvivan och Måsen bidrar till stor del till överskottet. Inventarieanskaffning till dessa enheter sker parallellt med byggprocessen.

#### **Uppföljning och analys, fleråriga och årliga investeringsprojekt**

Behov av förnyelse av inventarier finns på många förskolor och skolor. En del skolor och förskolor öppnar i befintliga lokaler och måste utrustas med inventarier. Likaså har förskolor som genomgår större upprustningar behov av inventarieköp, liksom förskolor som bedriver verksamhet i tillfälliga lokaler. Medlen avser också upprustning av skolgårdar för en bra utemiljö för barnen.

Lokalanpassningsmedel används för att snabbt kunna lösa akuta behov av verksamhetsanpassningar. Som exempel avses behov av att ta bort/sätta upp väggar, bygga/gjuta bättre plats för större grytor i kök, anpassa skolgård och liknande. En del lokalanpassningsmedel används till att förbättra återvinningen av sopor och öka brandsäkerheten samt behov av tillgänglighetsanpassningar. Medel delas ut till verksamheterna efter behovsbedömning. Buffert finns för akuta åtgärder samt förelägganden från arbetsmiljöverket och andra myndigheter. Merparten av medlen går till ergonomiska hjälpmedel, solskydd och bullerdämpande åtgärder samt anpassning av ventilation.

#### 4.2.1 Fleråriga investeringsprojekt

Förvaltningen har sex fleråriga projekt gällande nya inventarier till nybyggda för- och grundskolor, samtliga projekten har försenats.

- Projekt Falkbergsskolan har försenats i avvaktan på beslut om skyddsrum. Skyddsrum kommer att byggas men finansieras inte i projektet.
- Detaljplanearbetet i Riksten har försenats vilket påverkar Förskolan Vega
- Förskolorna Vallmon, Opalen, Gullvivan och Måsen samtliga i projektet ”13 förskolor” är försenade av olika anledningar så som sena upphandlingar, förskjutna detaljplaner, överklaganden, sent bygglovsärende, fastighetsbildning samt ett återkallat anbud.

Tabell: Fleråriga investeringsprojekt. Belopp i tusentals kronor (tkr)

| Projekt                            | Total budget   | Total prognos  | Utfall t o m 2018 | Avv totalt    | Riktvärde 2018 | Utfall 2018 | Avv 2018     | Slut-redov |
|------------------------------------|----------------|----------------|-------------------|---------------|----------------|-------------|--------------|------------|
| 6300 Fsk Vallmon Inventarier       | -3 060         | -3 060         | 0                 | 0             | -1 440         | 0           | 1 440        |            |
| 6301 Fsk Nya Opalen Inventarier    | -3 060         | -3 060         | 0                 | 0             | -1 440         | 0           | 1 440        |            |
| 6302 Fsk Nya Gullvivan Inventarier | -3 060         | -3 060         | 0                 | 0             | -1 440         | 0           | 1 440        |            |
| 6304 Fsk Nya Måsen Inventarier     | -3 060         | -3 060         | 0                 | 0             | -1 440         | 0           | 1 440        |            |
| 6418 Falkbergsskolan Inventarier   | -7 000         | 0              | 0                 | 7 000         | 0              | 0           | 0            |            |
| 6453 Vega Förskola Inventarier     | -3 000         | 0              | 0                 | 3 000         | 0              | 0           | 0            |            |
| <b>Totalt</b>                      | <b>-22 240</b> | <b>-12 240</b> | <b>0</b>          | <b>10 000</b> | <b>-5 760</b>  | <b>0</b>    | <b>5 760</b> |            |

Redovisning av fleråriga investeringsprojekt:

6300 Förskolan Vallmon, inventarier

Nya Vallmon kommer att tas i bruk till sommaren 2019, tidigare avsatta medel kommer i nuläget inte att användas. Medel omfördelas till år 2019 med 1 440 tkr och 2020 motsvarande 1 620 mkr.

6301 Förskolan Opalen, inventarier

Byggstarten av förskolan har försenats till följd av att bygglovsärendet förskjutits och att ett överklagande gällande nybyggnationen av förskolan inkommit. Förskolan kommer att tas i bruk till sommaren 2019 och tidigare avsatta medel kommer i nuläget inte att användas. Medel omfördelas till år 2019 med 1 440 tkr och 2020 motsvarande 1 620 mkr.

6302 Förskolan Gullvivan, inventarier

Nya Gullvivan är försenad då köp av mark samt förskjuten detaljplan och fastighetsbildning gjort att byggstarten försenas. Förskolan kommer att tas i bruk till sommaren 2020, tidigare avsatta medel kommer i nuläget inte att användas. Medel omfördelas till år 2020 med 1 440 tkr och 2021 motsvarande 1 620 mkr

6302 Förskolan Måsen, inventarier

Nya Måsen har försenats då tilldelningen av entreprenör har återkallats då bägge anbuden ej var kompletta. Förskolan bedöms idag stå klar till våren 2020 och tidigare avsatta medel kommer i nuläget inte att användas. Medel omfördelas till år 2020 med 1 440 tkr och 2021 motsvarande 1 620 mkr

6418 Falkbergsskolan, inventarier

Nya Falkbergsskolan kommer att stå klar hösten 2020, tidigare avsatta medel kommer i nuläget inte att användas. Medel omfördelas till år 2019 med 4,05 mkr och 2020 motsvarande 2,7 mkr.

6453 Förskolan Vega, inventarier

Förskolan är försenad till 2019/2020 på grund av stora förseningar i detaljplan 4 för Riksten. Inga medel för inventarier är nyttjade under 2017. Medel omfördelas till år 2019 med 0,96 mkr och 2020 motsvarande 1,08 mkr.

## **Uppföljning och analys årliga investeringsprojekt**

### **Årliga investeringsprojekt**

Utbildningsförvaltningen förfogar över inventarieinvesteringar som riktas till förskolor och skolor i samband med ny- eller ombyggnation samt investeringsmedel som fördelas till verksamheten efter identifierat behov i samband med regelbundna verksamhetsbesök hos enheterna. Dessa investeringar kan vara anpassningar av lokalerna, riktade arbetsmiljöinsatser samt inventarieinköp.

Tabell: Årliga investeringsprojekt. Belopp i tusentals kronor (tkr)

| Projekt                                | Budget 2018    | Utfall 2018    | Avvikelse    | Slutredo visat |
|----------------------------------------|----------------|----------------|--------------|----------------|
| 3400 Inventarier                       | -2 000         | -2 013         | -13          | S              |
| 3401 Lokalanpassning                   | -3 000         | -2 397         | 603          | S              |
| 3402 Arbetsmiljö                       | -2 000         | -1 998         | 2            | S              |
| 3420 Inventarier förskolan Sörgården   | -1 400         | -211           | 1 189        | S              |
| 3427 Inventarier Riksten skola         | -2 000         | -1 384         | 616          | S              |
| 3430 Inventarier förskolan Humlan      | -2 400         | -328           | 2 072        |                |
| 3441 Inventarier Tumba gymnasium       | -1 050         | -1 039         | 11           | S              |
| 3442 Inventarier St. Botvids gymnasium | -675           | -640           | 35           | S              |
| 3443 Inventarier Tullinge gymnasium    | -675           | -659           | 16           | S              |
| 3444 Anpassning allmänt gymnasiet      | -300           | -211           | 89           | S              |
| 3445 Skyttbrinks gymnasium.            | -300           | -300           | 0            | S              |
| <b>Totalt</b>                          | <b>-15 800</b> | <b>-11 180</b> | <b>4 620</b> |                |

Redovisning av årliga investeringsprojekt:

#### 3400 Inventarier

Behov av förnyelse av inventarier finns på många förskolor och skolor. Medlen skall främst användas till större inköp som klassas som investering. En del förskolor och skolor öppnar nya avdelningar i befintliga lokaler. Dessa får stöd i inköp av inventarier. Likaså får förskolor som genomgår större upprustningar stöd i inventarieköp, liksom nya förskolor som bedriver verksamhet i tillfälliga paviljonger.

#### 3401 Lokalanpassningar

Lokalanpassningsmedel används för att snabbt kunna lösa akuta behov av förskole- och skolplatser när sådana uppstår samt att anpassa lokalerna till förändrade verksamhetsbehov. En del lokalanpassningsmedel används till att förbättra återvinningen av sopor och öka brandsäkerheten. Medel nyttjas även till snabba anpassningar av lokaler för barn och vuxna med funktionsnedsättning.

#### 3402 Arbetsmiljöåtgärder

Medel fördelas till verksamheterna efter regelbundna verksamhetsbesök. Prioritering görs efter bästa möjliga nytta. Buffert finns för akuta åtgärder samt förelägganden från arbetsmiljöverket och andra myndigheter. Merparten av pengarna går till ergonomiska hjälpmedel, solskydd och bullerdämpande åtgärder i form av ljudabsorbenter.

#### 3420 Förskolan Sörgården, inventarier

Den nybyggda förskolan Sörgården togs i bruk i juni 2017. Inventarieinköpen har fortgått under 2018. Investeringen är nu avslutad.



#### 3427 Rikstens skola etapp 2, inventarier

Rikstens skola etapp 2 öppnade i augusti 2016. Årets inventeringar avser möbler till biblioteket. I augusti startade ny verksamhet Kompassen, och inköp av inventarier har gjorts. Investeringen är avslutad.

#### 3430 Förskolan Humlan, inventarier

Inventarieinköp till förskolan Humlan sker etappvis i samband med att byggnaden renoveras. Renoveringen blev klar i februari. Under året slutade förskolechefen och inventarieinköp har genomförts sporadiskt. Det finns fortfarande ett behov av att komplettera förskolan med möbler och inventarier. Delar av investeringsbudget som inte används kommer att begäras ombudgeterad med 1 000 tkr.

#### 3441 Tumba gymnasium, inventarier och anpassning

Medlen har använts till lokalanpassningar och inventarier i form av möbler till klassrum och korridorer samt nya serveringslinjer i matsalen. Investeringen är nu avslutad.

#### 3442 St. Botvids gymnasium, inventarier och anpassning

Medlen har i huvudsak nyttjats till lokalanpassningar och inventarier i form av förbättrad inomhusmiljö med möbler och belysning samt utrustning till skolköket. Investeringen är nu avslutad.

#### 3443 Tullinge gymnasium, inventarier och anpassning

Medlen har i huvudsak gått till lokalanpassningar och inventarier i form av möbler. Investeringen är nu avslutad.

#### 3444 Gymnasiet allmänt

Dessa medel utgör en buffert som omfördelas vid behov utöver de som budgeterats specifikt per gymnasieskola. I år har det gjorts investeringar i inventarier på Skyttbrinks gymnasium i form av möbler till klassrum. Investeringen är nu avslutad.

#### 3445 Skyttbrinks gymnasium, inventarier och anpassning

Medlen har använts till lokalanpassningar och inventarier i form av möbler till klassrum och korridorer samt nya maskiner till Speedshop. Investeringen är nu avslutad.

### **Utemiljösatsningar**

Budget för utemiljösatsningar ligger årligen på 2,5 miljoner kronor och har överförts till tekniska nämnden. Utbildningsförvaltningen sökte och fick beviljat medel från Boverket (se tabell nedan) för utemiljösatsningar.

Satsningar för att förbättra skolgårdar uppgår till 9,3 miljoner kronor varav hälften finansierats av Boverket. De skolor som fått en upprustning av utemiljön år 2018 är Rikstens skola, Stövretsskolan, Karsby skolan, Fittjaskolan,

Skogsbacksskolan, Hammerstaskolan, Kvarnhagsskolan samt förskolorna Ugglan, Violen och Prästkragen. På Kvarnhags- och Fittjaskolans utegårdar har en multisportarena byggts. På Karsbyskolans utegård har en scen med tillhörande gummiyta färdigställts. På förskolorna Ugglan, Violen och Prästkragen är syftet med investeringen främst att främja fysisk aktivitet i utemiljön. Utöver Boverksprogrammet färdigställdes en utgård vid St. Botvids gymnasiesärskola

*Tabell: Beviljade medel från Boverket. Belopp i tusentals kronor (tkr)*

| <b>Beslut</b>    | <b>Beslutsdatum</b> | <b>Förskotts-betalning</b> | <b>Beviljat bidrag</b> | <b>Slutredovisat</b> |
|------------------|---------------------|----------------------------|------------------------|----------------------|
| Fittjaskolan     | 2017-03-31          | 260 000                    | 880 000                | 2018-03-30           |
| Karsby           | 2017-03-10          | 110 000                    | 370 000                | 2018-03-30           |
| Storvretsskolan  | 2017-03-31          | 70 000                     | 230 000                | 2018-10-01           |
| Rikstens skola   | 2017-03-31          | 90 000                     | 300 000                | 2018-10-15           |
| Skogsbacksskolan | 2017-04-06          | 120 000                    | 390 000                | 2018-10-01           |
| Hammerstaskolan  | 2017-03-31          | 120 000                    | 400 000                | 2018-08-31           |
| Kvarnhagsskolan  | 2017-04-03          | 210 000                    | 710 000                | 2018-10-15           |
| Tallidskolan     | 2017-05-03          | 140 000                    | 490 000                | 2018-10-31           |
| Ugglan           | 2017-09-13          | 80 000                     | 270 000                | 2018-10-30           |
| Violen           | 2017-09-14          | 70 000                     | 220 000                | 2018-10-30           |
| Prästkragen      | 2017-12-05          | 110 000                    | 380 000                | 2018-10-31           |
| Summa            | -                   | 1 380 000                  | 4 640 000              | -                    |

## 5 Mått och nyckeltal

### Uppföljning och analys

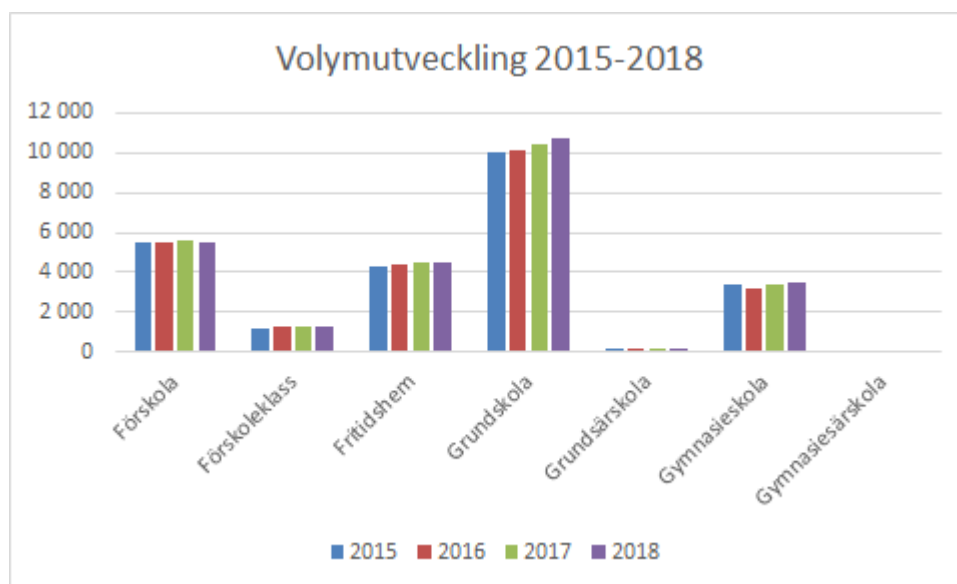
Nedan redovisas statistik över volymförändringar i förvaltningens verksamheter. Förvaltningen följer månatligen antalet inskrivna barn och elever i samtliga skolformer. Kommunens befolkningsprognos är grunden för volymerna i budgeten. Förvaltningen konstaterar att volymavvikelse finns inom samtliga skolformer. Förvaltningen har flera roller i sitt ansvar för förskola, grundskola och gymnasieskola. Rollerna måste hållas isär vid planering, uppföljning och beslutsfattande:

- I medborgaransvaret ingår att anordna och finansiera utbildning för alla som har rätt till det enligt Skollagen. I detta ansvar måste hänsyn tas till om boende i kommunen är folkbokförda, asylsökande, tillståndssökanden ur ett finansieringsperspektiv. Denna roll omfattar bland annat resursfördelning både till externa utförare samt till egen regi. I denna roll inryms även ansvaret för fakturering annan kommun samt föräldraavgifter. Här ingår även ansökan av statsbidrag för asylsökande och övriga tillståndssökanden.
- I huvudmannaansvaret ingår verksamhet i egen regi, det så kallade utföraransvaret. I den egna regin ingår även inpendlande elever.

De skilda rollerna innebär olika sätt att presentera volymer. Nedan redovisas folkbokförda i egen regi och annan regi (utpendlare) samt asylsökande/tillståndssökande barn och elever. När statistik presenteras i utförarperspektivet ingår även barn/elever från annan kommun (inpendlare).

### Volymutveckling i respektive skolform

*Bild: volymutveckling i respektive skolform*



Tabell: Volymutveckling i respektive skolform

| Volym            | Antal barn/ elever folkbokförda i Botkyrka |               |               |               | Utfall 2018   |
|------------------|--------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
|                  | Utfall 2015                                | Utfall 2016   | Utfall 2017   | Budget 2018   |               |
| Förskola         | 5 538                                      | 5 549         | 5 558         | 5 756         | 5 530         |
| Förskoleklass    | 1 229                                      | 1 238         | 1 238         | 1 291         | 1 232         |
| Fritidshem       | 4 323                                      | 4 432         | 4 515         | 4 630         | 4 543         |
| Grundskola       | 10 067                                     | 10 134        | 10 458        | 10 936        | 10 698        |
| Grundsärskola    | 185                                        | 185           | 173           | 179           | 183           |
| Gymnasieskola    | 3 404                                      | 3 216         | 3 390         | 3 446         | 3 481         |
| Gymnasiesärskola | 88                                         | 99            | 103           | 102           | 93            |
| <b>Summa</b>     | <b>24 834</b>                              | <b>24 851</b> | <b>25 435</b> | <b>26 339</b> | <b>25 759</b> |

Tabell: Volym i respektive skolform och regiform. Särredovisning av barn/elever som är asylsökande/tillståndssökande samt inpendlande från annan kommun

| Volym            | Folkbokförda barn/elever Budgetfinansiering |              |              |               | Barn/elever - asyl mm Finansiering statsbidrag |            |              |            | Fr andra kommuner | Totalt        |
|------------------|---------------------------------------------|--------------|--------------|---------------|------------------------------------------------|------------|--------------|------------|-------------------|---------------|
|                  | Egen-regi                                   | Fristående   | Annan kommun | Totalt        | Egen-regi                                      | Fristående | Annan kommun | Totalt     | Egen-regi         | Egen-regi     |
| Förskola         | 4 914                                       | 591          | 25           | 5 530         | 49                                             | 6          | 0            | 55         | 27                | 4 990         |
| Förskoleklass    | 1 035                                       | 190          | 6            | 1 232         | 20                                             | 0          | 0            | 20         | 13                | 1 068         |
| Fritidshem       | 3 878                                       | 596          | 68           | 4 543         | 38                                             | 1          | 1            | 40         | 53                | 3 969         |
| Grundskola       | 8 162                                       | 2 221        | 316          | 10 698        | 161                                            | 13         | 3            | 178        | 240               | 8 562         |
| Grundsärskola    | 163                                         | 16           | 4            | 183           | 1                                              | 0          | 0            | 1          | 6                 | 170           |
| Gymnasieskola    | 1 354                                       | 1 147        | 981          | 3 481         | 93                                             | 9          | 0            | 102        | 1 176             | 2 623         |
| Gymnasiesärskola | 63                                          | 17           | 13           | 93            | 0                                              | 0          | 0            | 0          | 16                | 79            |
| <b>Summa</b>     | <b>19 569</b>                               | <b>4 777</b> | <b>1 412</b> | <b>25 759</b> | <b>362</b>                                     | <b>29</b>  | <b>4</b>     | <b>395</b> | <b>1 528</b>      | <b>21 460</b> |

## 6 Personalredovisning

### 6.1 Personalsammansättning

Anställningsförhållanden

#### Uppföljning och analys

##### Antal anställda och årsarbetare

Antal anställda har minskat något under 2018. Trots ett minskat antal anställda har andelen tillsvidareanställda ökat och visstidsanställda minskat vilket ligger i linjer med kommunens ambition att fler ska tillsvidareanställas. Även om antalet personer som är anställda minskar något kan omvänt konstateras att antal årsarbetare (arbetade timmar dividerat med en genomsnittlig heltidstjänst) ökar. Det innebär att färre personer arbetar mer. Sysselsättningsgraden ökar också från 95% till 96%.

##### Könsfördelning

Antalet män har ökat något till 20,6 procent. Förskolan är den enhet med lägst andel män, 3,5%. För grundskola och gymnasieskola är andelen män 29% resp 37%.

| Anställningsförhållanden: Anställda, årsarbetare | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|--------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| <b>Antal anställda*</b>                          | 3 477 | 3 549 | 3 599 | 3 575 |
| kvinnor                                          | 2 795 | 2 840 | 2 869 | 2 837 |
| män                                              | 681   | 709   | 730   | 738   |
| <b>Antal Tillsvidareanställda*</b>               | 2 599 | 2 664 | 2 712 | 2 761 |
| kvinnor                                          | 2 136 | 2 180 | 2 219 | 2 234 |
| män                                              | 463   | 483   | 493   | 527   |
| <b>Antal visstidsanställda månadsavlönade*</b>   | 703   | 659   | 689   | 616   |
| kvinnor                                          | 517   | 478   | 491   | 440   |
| män                                              | 186   | 181   | 198   | 176   |
| <b>Antal visstidsanställda timavlönade*</b>      | 327   | 326   | 317   | 303   |
| kvinnor                                          | 258   | 257   | 251   | 241   |
| män                                              | 68    | 69    | 65    | 62    |
| <b>Årsarbetare</b>                               | 3 102 | 3 099 | 3 154 | 3 160 |
| kvinnor                                          | 2 479 | 2 460 | 2 490 | 2 473 |
| män                                              | 623   | 640   | 665   | 698   |
| <b>Tillsvidareanställda årsarbetare</b>          | 2 352 | 2 392 | 2 428 | 2 476 |
| kvinnor                                          | 1 915 | 1 937 | 1 964 | 1 976 |
| män                                              | 437   | 455   | 464   | 500   |

|                                                      |       |       |       |       |
|------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| <b>Visstidsanställda årsarbetare månadsavlönade</b>  | 621   | 576   | 602   | 554   |
| kvinnor                                              | 460   | 417   | 426   | 392   |
| män                                                  | 161   | 159   | 176   | 162   |
| <b>Visstidsanställda årsarbetare timavlönade</b>     | 129   | 131   | 124   | 129   |
| kvinnor                                              | 104   | 106   | 99    | 105   |
| män                                                  | 25    | 25    | 25    | 35    |
| <b>Andel tillsvidareanställda av månadsavlönade*</b> | 82,3% | 82,5% | 82,4% | 84,2% |
| kvinnor                                              | 84,0% | 84,3% | 84,5% | 85,8% |
| män                                                  | 75,3% | 75,4% | 74,0% | 77,8% |
| <b>Andel visstidsanställda av månadsavlönade*</b>    | 22,3% | 20,4% | 20,9% | 18,8% |
| kvinnor                                              | 20,3% | 18,5% | 18,7% | 16,9% |
| män                                                  | 30,3% | 28,3% | 29,7% | 25,9% |

\* Snittantal under året

| <b>Anställningsförhållanden: Heltid, deltid (månadsavlönade)</b> | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> |
|------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Andel heltidsanställda av månadsavlönade*</b>                 | 88,2%       | 88,1%       | 88,3%       | 89,6%       |
| kvinnor                                                          | 88,7%       | 88,4%       | 88,7%       | 89,7%       |
| män                                                              | 86,1%       | 86,7%       | 87,0%       | 89,0%       |
| <b>Andel deltidsanställda (75-99%) av månadsavlönade*</b>        | 5,8%        | 6,0%        | 5,9%        | 5,6%        |
| kvinnor                                                          | 6,0%        | 6,1%        | 5,9%        | 5,6%        |
| män                                                              | 5,1%        | 5,7%        | 5,8%        | 5,6%        |
| <b>Andel deltidsanställda (1-74%) av månadsavlönade*</b>         | 6,5%        | 6,4%        | 6,3%        | 5,3%        |
| kvinnor                                                          | 5,8%        | 5,9%        | 5,9%        | 5,0%        |
| män                                                              | 9,5%        | 8,3%        | 7,8%        | 6,2%        |
| <b>Sysselsättningsgrad (%) månadsavlönade*</b>                   | 95,0%       | 95,0%       | 95,0%       | 96,0%       |
| kvinnor                                                          | 96,0%       | 95,0%       | 96,0%       | 96,0%       |
| män                                                              | 94,0%       | 94,0%       | 95,0%       | 95,0%       |

\* Snittantal under året

## Personalstruktur

### Uppföljning och analys

#### Personalstruktur

Andel kvinnor är 78,3% jämfört med 78,9% föregående år. Hälften av våra anställda är i åldersgruppen 30-49 år.

## Utländsk bakgrund

Siffror för 2018 är ännu inte klara. HR- enheten får tillgång till dessa inom fyra veckor. Siffrorna kompletteras innan den kommunövergripande årsredovisningen för 2018 antas.

## Personalomsättning

Personalomsättningen har minskat för tredje året i rad. Det gäller både andel nyanställda och andel som slutat. Av de identifierade bristyrkena kan konstateras att flertalet yrkeskategorier har en minskad andel som slutat under 2018 jämfört med föregående år. Undantag är rektorer, lärare praktiska/estetiska ämnen, speciallärare och specialpedagoger vars personalomsättning avseende de som slutat har ökat. Inom rektorsgruppen minskar personalomsättningen för rektorer medan den ökar för biträdande rektorer inom grundskolan (drygt 40% slutade under 2018)

I förvaltningens Strategi för kompetensförsörjning som beslutades under 2017 lyfts minskad personalomsättning, dvs förvaltningens förmåga att behålla och utveckla nuvarande medarbetare, som ett prioriterat område för att säkra en hållbar kompetensförsörjning. En lägre personalomsättning innebär en högre kontinuitet i verksamheterna och en större långsiktighet.

| Personalstruktur: Könsfördelning, åldersstruktur | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|--------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| <b>Årsarbetare</b>                               | 3 102 | 3 099 | 3 154 | 3 160 |
| Andel kvinnor                                    | 2 479 | 2 460 | 2 490 | 2 473 |
| Andel män                                        | 623   | 640   | 665   | 698   |
| <b>Andel årsarbetare &lt;= 29 år</b>             | 16,9% | 16,4% | 15,6% | 15,5% |
| kvinnor                                          | 16,1% | 15,2% | 14,1% | 14,0% |
| män                                              | 20,1% | 21,0% | 21,3% | 21,6% |
| <b>Andel årsarbetare 30-49 år</b>                | 48,9% | 49,1% | 49,7% | 50,0% |
| kvinnor                                          | 50,0% | 50,6% | 51,3% | 51,8% |
| män                                              | 44,2% | 43,4% | 43,7% | 42,9% |
| <b>Andel årsarbetare 50-59 år</b>                | 22,8% | 22,5% | 22,9% | 22,7% |
| kvinnor                                          | 22,7% | 22,6% | 23,4% | 23,3% |
| män                                              | 23,2% | 22,1% | 21,0% | 20,4% |
| <b>Andel årsarbetare &gt;= 60år</b>              | 11,4% | 12,0% | 11,8% | 11,7% |
| kvinnor                                          | 11,1% | 11,7% | 11,2% | 10,8% |
| män                                              | 12,5% | 13,5% | 14,0% | 14,7% |
| <b>Medelålder månadsavlönade*</b>                | 43,6  | 43,7  | 43,6  | 43,5  |
| kvinnor                                          | 43,6  | 43,7  | 43,6  | 43,5  |
| män                                              | 43,6  | 43,5  | 43,4  | 43,5  |

| <b>Personalstruktur: Personalomsättning</b> | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> |
|---------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Personalomsättning Nya</b>               |             | 19,0%       | 17,4%       | 14,5%       |
| <= 29 år                                    |             | 48,9%       | 38,2%       | 34,1%       |
| 30-49 år                                    |             | 20,2%       | 18,1%       | 14,9%       |
| 50-59 år                                    |             | 8,7%        | 9,2%        | 7,5%        |
| >= 60år                                     |             | 2,0%        | 2,8%        | 1,9%        |
| <b>Personalomsättning Slutat</b>            |             | 15,3%       | 13,9%       | 13,4%       |
| <= 29 år                                    |             | 23,5%       | 25,0%       | 22,5%       |
| 30-49 år                                    |             | 15,6%       | 12,9%       | 11,8%       |
| 50-59 år                                    |             | 8,2%        | 6,9%        | 6,5%        |
| >= 60år                                     |             | 7,1%        | 8,0%        | 9,2%        |

| <b>Personalstruktur: Personal bristyrken</b>           | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> |
|--------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Personalomsättning Nya</b>                          |             |             |             |             |
| 104011 Rektor                                          |             | 15,5%       | 21,9%       | 21,6%       |
| 104012 Ledning pedagogisk omsorg och fritidsverksamhet |             | 2,9%        | 8,3%        | 3,1%        |
| 401009 Lärare grundskola årskurs F-3                   |             | 20,7%       | 20,7%       | 17,0%       |
| 401010 Lärare grundskola årskurs 4-6                   |             | 26,3%       | 23,3%       | 15,4%       |
| 401011 Lärare grundskola årskurs 7-9                   |             | 27,2%       | 22,4%       | 15,8 %      |
| 401012 Lärare gymnasieskola allmänna ämnen             |             | 21,7%       | 13,0%       | 14,4 %      |
| 401013 Lärare gymnasieskola yrkesämnen                 |             | 25,0%       | 25,0%       | 10,5 %      |
| 401014 Lärare praktiska/estetiska ämnen                |             | 22,9%       | 22,1%       | 11,0 %      |
| 401016 Speciallärare                                   |             | 17,6%       | 27,3%       | 16,7 %      |
| 401017 Specialpedagog                                  |             | 31,6%       | 20,5%       | 14,6 %      |
| 402010 Förskollärare                                   |             | 14,2%       | 14,7%       | 15,3 %      |
| 402011 Lärare i fritidshem                             |             | 19,5%       | 24,1%       | 12,5%       |
| <b>Personalomsättning Slutat</b>                       |             |             |             |             |
| 104011 Rektor                                          |             | 16,9%       | 20,5%       | 23,0%       |
| 104012 Ledning pedagogisk omsorg och fritidsverksamhet |             | 8,6%        | 13,9%       | 9,4%        |
| 401009 Lärare grundskola årskurs F-3                   |             | 0,0%        | 0,0%        | 7,8%        |
| 401010 Lärare grundskola årskurs 4-6                   |             | 25,8%       | 23,3%       | 16,0%       |
| 401011 Lärare grundskola årskurs 7-9                   |             | 25,4%       | 21,8%       | 17,1%       |
| 401012 Lärare gymnasieskola allmänna ämnen             |             | 15,4%       | 11,0%       | 11,1 %      |
| 401013 Lärare gymnasieskola yrkesämnen                 |             | 18,8%       | 12,5%       | 10,5 %      |
| 401014 Lärare praktiska/estetiska ämnen                |             | 21,9%       | 14,7%       | 20,0 %      |



| Personalstruktur: Personal bristyrken | 2015 | 2016  | 2017  | 2018   |
|---------------------------------------|------|-------|-------|--------|
| 401016 Speciallärare                  |      | 23,5% | 21,2% | 22,2 % |
| 401017 Specialpedagog                 |      | 28,9% | 10,3% | 22,0 % |
| 402010 Förskollärare                  |      | 20,9% | 19,4% | 17,6 % |
| 402011 Lärare i fritidshem            |      | 22,0% | 18,1% | 12,5 % |

## 6.2 Tidsanvändning

### Uppföljning och analys

Faktiskt arbetad tid har minskat under 2018 efter att ha varit relativt konstant under föregående år. Den frånvaroorsak som ligger bakom är "Övrig ej lagstadgad frånvaro och ledighet". Det kan handla om tjänstledighet för att prova annat arbete och olovlig frånvaro. En fördjupad nedbrytning av statistiken krävs för att kunna analysera orsaken ytterligare.

Övertidsarbetet är fortsatt lågt och fyllnadstiden har minskat något.

| Tidsanvändning                                            | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|-----------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| Faktiskt arbetad tid i % av totaltid                      | 82,2% | 82,3% | 82,1% | 77,4% |
| Sjukfrånvaro i % av totaltid                              | 6,9%  | 7,4%  | 6,8%  | 6,3%  |
| Föräldraledighet i % av totaltid                          | 4,9%  | 5,3%  | 5,7%  | 5,6%  |
| Övrig lagstadgad frånvaro och ledighet i % av totaltid    | 0,5%  | 0,5%  | 0,6%  | 0,6%  |
| Övrig ej lagstadgad frånvaro och ledighet i % av totaltid | 5,4%  | 4,5%  | 4,8%  | 10,1% |
| Övertid i % av totaltid                                   | 0,12% | 0,12% | 0,13% | 0,13% |
| Fyllnadstid i % av totaltid                               | 0,17% | 0,17% | 0,17% | 0,11% |
| Kompledighet i % av totaltid                              | 0,11% | 0,14% | 0,14% | 0,13% |

| Tidsanvändning: Föräldraledighet                                | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|-----------------------------------------------------------------|------|------|------|------|
| Föräldraledighet i % av ordinarie arbetstid                     | 5,6% | 6,4% | 6,3% | 6,7% |
| Kvinnor föräldraledighet i % av ordinarie arbetstid för kvinnor | 6,4% | 7,5% | 7,5% | 8,1% |
| Män föräldraledighet i % av ordinarie arbetstid för män         | 2,8% | 2,9% | 2,4% | 2,3% |

## 6.3 Deltidsanställda som önskar arbeta heltid

### Uppföljning och analys

Antalet tillsvidareanställda med deltidsanställning har ökat något, dock är sysselsättningsgraden fortsatt hög, 97%.

Av de medarbetare med lägst sysselsättningsgrad arbetar flertalet som modersmålstränare och modersmållärare. För dessa yrkesgrupper är det med anledning ett begränsat elevunderlag svårt att erbjuda utökad sysselsättningsgrad. Dessa grupper är därför undantagna från Heltidsplan Botkyrka kommun 1 januari 2018 - 31 maj 2021.

| Tillsvidareanställda på deltid                        | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|-------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| <b>Antal tillsvidareanställda* på deltid</b>          | 220   | 232   | 223   | 230   |
| kvinnor                                               | 182   | 189   | 177   | 180   |
| män                                                   | 38    | 43    | 46    | 50    |
| <b>Antal tillsvidareanställda* på deltid (75-99%)</b> | 125   | 135   | 134   | 134   |
| kvinnor                                               | 109   | 115   | 112   | 107   |
| män                                                   | 16    | 20    | 22    | 27    |
| <b>Antal tillsvidareanställda* på deltid (1-74%)</b>  | 99    | 98    | 90    | 97    |
| kvinnor                                               | 76    | 76    | 67    | 74    |
| män                                                   | 23    | 23    | 24    | 23    |
| <b>Sysselsättningsgrad (%) tillsvidareanställda*</b>  | 97,0% | 97,0% | 97,0% | 97,0% |
| kvinnor                                               | 97,0% | 97,0% | 98,0% | 97,0% |
| män                                                   | 96,0% | 97,0% | 96,0% | 97,0% |

\* Snittantal under året

## 6.4 Kompetensutveckling

### Uppföljning och analys

Inom utbildningsförvaltningen har ett stort antal kompetensutvecklingsinsatser genomförts under 2018. Nedanstående är exempel på insatser och utgör inte någon heltäckande bild:

18 skolledare gick rektorsprogrammet under 2018 och fem förskolechefer deltar i Fortbildning för förskolechefer.

550 medarbetare inom förskolan utbildades under 2018 i en särskild satsning tillsammans med Uppsala universitet 7,5 poängskurser har erbjudits inom Leda kvalitetsarbete, Stödja och utmana barn i behov av särskilt stöd, Flerspråkighet och interkulturalitet samt Naturvetenskap.

Medledare har utbildats i våldsförebyggande arbete och hedersrelaterat våld.

Medarbetare från samtliga skolformer har genomgått behörighets- och legitimationshöjande utbildningsinsatser under året:

- 6 medarbetare har under året läst kurser inom VAL eller ULV (utbildning som erbjuder validering och utbildning av tillsvidareanställda lärare som saknar examen och endast har 30 hp kvar på sin utbildning)
- 19 medarbetare har läst den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen

- 6 medarbetare har läst den erfarenhetsbaserade utbildningen grundlärare med inriktning mot fritidshem
- 15 personer har läst kompletterande utbildning till specialpedagog eller speciallärare
- 10 medarbetare har läst Lärarlyftet II (utbildning som vänder sig till legitimerade lärare som undervisar i ämnen de inte är behöriga att undervisa i)

Ovanstående utbildningar syftar till att höja legitimations- och behörighetsgraden inom förvaltningen. Botkyrka har liksom andra kommuner i närområdet svårt att bemanna verksamheten med medarbetare som har legitimation och behörigheter motsvarande de lagkrav som finns. Genom att vidareutbilda egen personal ökar möjligheterna att på sikt uppnå en högre behörighetsgrad och ökad kvalitet inom skola och förskola. Detta arbete kommer att intensifieras under kommande år för att ytterligare kunna möta de behörighets- och legitimationskrav som finns inom skola och förskola.

## 6.5 Arbetsmiljö och hälsa

Sjukfrånvaro

### Uppföljning och analys

Den totala sjukfrånvaron minskade något från 7,6% 2017 till 7,4% för 2018. Det är den långa sjukfrånvaron efter sjukdag 90 som står för hela minskningen. Korttidssjukfrånvaron är oförändrad jämfört med tidigare år. Under hösten 2018 och under tre år framåt görs en kommungemensam satsning för att minska korttidssjukfrånvaron. *Arbetsmiljö och hälsa i fokus* innebär extra stöd till enheter med hög korttidssjukfrånvaro. Målet är att kommunens korttidssjukfrånvaro ska minska mer än den nationella.

Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än män. Sjukfrånvaron är jämnt fördelad mellan de olika åldersgrupperna men trenden är att sjukfrånvaron ökar bland de yngre medarbetarna och minskar något bland de äldre.

| Sjukfrånvaro                                                   | 2015  | 2016  | 2017  | 2018   |
|----------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|--------|
| Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid                  | 7,7%  | 8,1%  | 7,6%  | 7,4%   |
| Dag 1-14 i % av ordinarie arbetstid                            | 3,7%  | 3,9%  | 3,6%  | 3,6%   |
| Dag 15-90 i % av ordinarie arbetstid                           | 1,6%  | 1,8%  | 1,6%  | 1,6%   |
| Dag 91- i % av ordinarie arbetstid                             | 2,3%  | 2,4%  | 2,4%  | 2,1%   |
| Sjukersättning/aktivitetsersättning i % av ordinarie arbetstid | 0,07% | 0,04% | 0,01% | 0,02 % |
| Kvinnor i % av ordinarie arbetstid för kvinnor                 | 8,5%  | 9,1%  | 8,4%  | 8,3%   |
| Män % av ordinarie arbetstid för män                           | 4,1%  | 4,0%  | 4,2%  | 4,1%   |
| Ålder <29 i % av ordinarie arbetstid <29                       | 7,1%  | 8,3%  | 6,7%  | 7,5%   |

|                                              |      |      |      |      |
|----------------------------------------------|------|------|------|------|
| Ålder 30-49 i % av ordinarie arbetstid 30-49 | 7,6% | 7,9% | 7,4% | 7,6% |
| Ålder 50-59 i % av ordinarie arbetstid 50-59 | 7,6% | 8,3% | 7,9% | 7,1% |
| Ålder >60 i % av ordinarie arbetstid >60     | 8,7% | 8,4% | 8,5% | 7,2% |

Tillbud och arbetsskador

### Uppföljning och analys

I juni 2018 infördes det webbaserade systemet KIA (Kommunernas Informationssystem för Arbetsmiljö) där medledare ska rapportera tillbud, olycksfall, riskobservationer, färdolycksfall och förbättringsförslag. KIA stödjer det systematiska arbetet med att rapportera, följa upp och åtgärda händelser. Sammanställningar av inträffade skador och tillbud används som underlag för analys och åtgärder i verksamheternas systematiska arbetsmiljöarbete. I dagsläget finns inga jämförbara siffror att rapportera.

Medarbetarupplevelse

### Uppföljning och analys

#### HME 2018

Den årliga medarbetarundersökningen gjorde ett uppehåll 2018 och istället fick kommunens medledare svara på en kortare enkät med fokus på frågor om hållbart medarbetarengagemang (HME). Resultatet nedan anger förvaltningens totala HME- resultat.

Förvaltningens HME (hållbart medarbetarengagemang) för 2018 blev 79, vilket är en minskning både jämfört med föregående år (80) och målet om en ökning till 81. Minskningen berör både förskola och grundskola medan övriga verksamheter har ett något ökat resultat. Inom områdena Motivation och Ledarskap var resultatet oförändrat medan Styrning minskade något.

Svarsfrekvensen har ökat från 78 till 80 procent.

| Medarbetarupplevelse                | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|-------------------------------------|------|------|------|------|
| HME (Hållbart medarbetarengagemang) | 79   | 80   | 80   | 79   |